εκπαίδευσης, με στόχο την εξάλειψη επικαλύψεων, συγκρούσεων, αντιφάσεων,

- την επανεξέταση σε σύγχρονες βάσεις ολόκληρου του συστήματος των κοινωνικών παροχών προς τους φοιτητές,

- την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου σχετικά με τις εκλογές και τις εξελίξεις των μελών ΔΕΠ των ΑΕΙ και ΕΕ των ΤΕΙ.

2000: Το τέλος των γενικών εξετάσεων: Η ελεύθερη πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι πλέον γεγονός

Πότε «πανελλήνιες», πότε «εισιτήριες», πότε «πανελλαδικές», πότε «εισαγωγικές», οι γενικές εξετάσεις προς το Πανεπιστήμιο αναδείχθηκαν κυρίαρχος θεσμός στην ελληνική κοινωνία για περισσότερο από εβδομήντα χρόνια. Έφεραν το άγχος στο σύνολο των ελληνικών οικογενειών. Εξέθρεψαν τα φροντιστήρια και απαξίωσαν το Λύκειο. Έγιναν πρωτοσέλιδα στις εφημερίδες και πρώτη είδηση στα κανάλια. Η αυξομείωση των βάσεων απασχολούσε τις καλοκαιρινές συζητήσεις για εβδομάδες. Το χειρότερο: ώθησαν τους μαθητές υποψηφίους προς μια κατάσταση του τύπου «όλα ή τίποτα», σαν να κρινόταν ολόκληρη η ζωή τους στις δέκα μέρες των εξετάσεων.

Όλοι οι απόφοιτοι του Ενιαίου Λυκείου μπαίνουν κατευθείαν στο Πανεπιστήμιο, χωρίς πρόσθετες εξετάσεις. Αυτό είναι το κέρδος για τα παιδιά που τελειώνουν το απαιτητικό, αναβαθμισμένο και δικαιότερο Ενιαίο Λύκειο.

- Τώρα το Λύκειο είναι ισχυρό.

- Τώρα το Απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου έχει αξία.

- Τώρα οι μαθητές εισάγονται στο Πανεπιστήμιο χωρίς πρόσθετες εξετάσεις.

- Η ανοικτή πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι γεγονός. Αυτό που κάποτε θεωρούνταν αδύνατο πραγματοποιείται με δύο βασικά μέτρα:

- Την ίδρυση 80 νέων Πανεπιστημιακών Τμημάτων. Συνολικά θα υπάρχουν 405 Τμήματα, σε 105 Πανεπιστημιακές Σχολές, κατανεμημένα βάσει χωροταξικού σχεδίου ανάπτυξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στρατηγικών σχεδίων ανάπτυξης των ΑΕΙ και των ΤΕΙ,

- τη δημιουργία 85.000 θέσεων (περισσότερες δηλαδή από το σύνολο των αποφοίτων του Ενιαίου Λυκείου). Για κάθε απόφοιτο υπάρχει μια θέση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι νέοι φοιτητές εγγράφονται απλά με μια αίτησή τους. Εάν οι αιτούντες είναι περισσότεροι από τις θέσεις στις οποίες μπορεί να ανταποκριθεί το αντίστοιχο τμήμα, η επιλογή γίνεται με βάση την επίδοση των μαθητών μέσα στο Ενιαίο Λύκειο.

Ανοικτά Πανεπιστήμια: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και Προγράμματα Σπουδών Επιλογής

Οι απόφοιτοι Λυκείου προηγούμενων ετών δεν έχουν το Απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου, αλλά τα Πανεπιστήμια είναι και γι' αυτούς **ανοικτά,** αφού η διεύρυνση των θέσεων επιτρέπει την εισαγωγή τους σε ποσοστά αντίστοιχα των προηγούμενων ετών.
Άνοιγμα όμως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σημαίνει ότι και οι ενήλικες μπορούν τώρα να σπουδάσουν ευκολότερα. Γι' αυτούς οι επιπλέον επιλογές είναι το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) και τα Προγράμματα Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.).

Το Ε.Α.Π. και τα Π.Σ.Ε. είναι θεσμοί που παρέχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση και **απευθύνονται κυρίως σε ενήλικες** που αποφασίζουν να επιστρέψουν στα θρανία.
Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) είναι ένα νέο Πανεπιστήμιο με έδρα την Πάτρα που προσφέρει πανεπιστημιακές σπουδές από απόσταση. Λειτουργεί από το 1998, παρέχοντας όχι μόνο πτυχιακές, αλλά

και μεταπτυχιακές σπουδές σε διάφορους επιστημονικούς κλάδους. Οι υποψήφιοι εγγράφονται με απλή αίτηση, ενώ αν είναι πολλοί, ακολουθεί κλήρωση. Στο Ε.Α.Π. είναι ήδη εγγεγραμμένοι **5500 φοιτητές σε 16 προγράμματα** προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου.

Τα Προγράμματα Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.) προσφέρονται από τα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας σε νέα γνωστικά ή διεπιστημονικά αντικείμενα και οδηγούν σε πτυχίο ή αντίστοιχο πιστοποιητικό σπουδών ανάλογα με τη διάρκεια / πληρότητα των σπουδών. Το διδακτικό τους έργο είναι οργανωμένο έτσι που να ανταποκρίνεται στον τρόπο ζωής και τις ανάγκες των εργαζομένων.

Μεταπτυχιακές σπουδές υψηλού επιπέδου

Ανοικτή τριτοβάθμια εκπαίδευση σημαίνει, να δίνεται η δυνατότητα στους αποφοίτους των ελληνικών ΑΕΙ και ΤΕΙ να πραγματοποιούν ουσιαστικές μεταπτυχιακές σπουδές υψηλού επιπέδου μέσα στη χώρα τους, χωρίς να χρειάζεται να καταφεύγουν στο εξωτερικό. Σήμερα λειτουργούν στα ελληνικά Πανεπιστήμια 212 μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών που παρέχουν μεταπτυχιακά διπλώματα σε 470 ειδικεύσεις. Φοιτούν σε αυτά 15000 φοιτητές. Προγραμματίζεται ήδη η ενεργοποίηση του Ινστιτούτου Μεταπτυχιακών Σπουδών και Έρευνας.

Βιβλιοθήκες

Προτεραιότητά μας είναι η ενίσχυση των βιβλιοθηκών της χώρας. Στην κατεύθυνση αυτή προχωρούμε:
- στον εκσυγχρονισμό της Εθνικής Βιβλιοθήκης και ίδρυση Νέας Εθνικής Βιβλιοθήκης,
- στον εκσυγχρονισμό των δημοσίων βιβλιοθηκών και ίδρυση νέων,
- στην ενίσχυση και τον πολλαπλασιασμό των κινητών βιβλιοθηκών,
- στη δικτύωση και το συντονισμό των βιβλιοθηκών της χώρας.

6 Πολιτική για τη Νεολαία

Μια ολοκληρωμένη πολιτική για τους νέους

Στις αρχές της δεκαετίας του '80 οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ έθεσαν τα θεμέλια μιας πρωτοποριακής πολιτικής για τη νεολαία στη χώρα μας. Λίγο πριν τη νέα χιλιετία ανοίξαμε ένα καινούργιο κύκλο με την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τους νέους, που αφορά όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής και της κυβερνητικής δραστηριότητας. Με το διυπουργικό πρόγραμμα **«Η Ελλάδα κάτω από τα 30» κόστους 425 δισ δρχ. και 115.000 θέσεις ή ευκαιρίες για νέους, η πολιτική για τη νεολαία μπήκε στην καθημερινή ατζέντα όλης της κυβέρνησης.**

Στη νέα χιλιετία η πολιτική για τους Νέους αναδεικνύεται στη σημαντικότερη επένδυση στο μέλλον. Η πολιτική για τους Νέους εμπνέεται από τις εξής βασικές αρχές:

Η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών είναι όρος για την πρόοδο της κοινωνίας μας. Εμείς στο ΠΑΣΟΚ έχουμε επίγνωση των αγωνιών και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει ένας νέος άνθρωπος σήμερα. Η ανησυχία για το μέλλον, η καθημερινή πίεση στο σχολείο, στη δουλειά, η ανεργία, το πληκτικό περιβάλλον. Και εδώ εμείς προτάσσουμε την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Οι νέοι έχουν ανάγκη από στήριξη και ενθάρρυνση. Επιπλέον, όμως, γίνεται όλο και πιο φανερό ότι η ρύθμιση πολλών ζητημάτων των σημερινών ενηλίκων (από το ασφαλιστικό μέχρι τη μόλυνση του περιβάλλοντος) έχει άμεσες επιπτώσεις στο μέλλον των νέων ανθρώπων.

Περισσότερες και ουσιαστικότερες ευκαιρίες στους νέους. Μια κοινωνία ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών δεν θέλει να επιβάλλει πρότυπα ζωής. Στέκεται όμως δίπλα σε όσους κάνουν τα πρώτα τους βήματα στην κοινωνική ζωή έτσι ώστε να έχουν πιο πολλές δυνατότητες και ευκαιρίες. Η πολιτική μας στοχεύει στην εξασφάλιση περισσότερων ευκαιριών για τους νέους στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την κοινωνική ζωή, τον πολιτισμό, στην καθημερινότητα. Ευκαιριών όμως που απαιτούν την εκπλήρωση ορισμένων υποχρεώσεων από την πλευρά τους, που χρειάζονται ανάπτυξη αυτενέργειας, ανάληψη

πρωτοβουλιών και ευθύνης.

Η συμμετοχή των νέων είναι προϋπόθεση μιας ζωντανής κοινωνίας πολιτών. Μια σύγχρονη, δυναμική κοινωνία, στραμμένη στον 21ο αιώνα, είναι μια κοινωνία προσαρμοστική, επινοητική, ανοιχτή στον νεωτερισμό και την καινοτομία. Ειδικά σήμερα όμως η διαρκής ανανέωση της ελληνικής κοινωνίας περνά μέσα από τους νέους. Οι νέοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή εκείνων που εισφέρουν φρέσκιες ιδέες, ανατρέπουν σκονισμένες πρακτικές και συντηρητικές νοοτροπίες. Η σημερινή ελληνική κοινωνία χρειάζεται περισσότερο από ποτέ τη οπτική των νέων ανθρώπων. Για τον λόγο αυτόν, ενισχύουμε τους θεσμούς συμμετοχής και παρέμβασης των νέων, χωρίς κηδεμονεύσεις, χωρίς προστατευτισμούς, χωρίς προκαταλήψεις και υπεροψία.

Οι στόχοι της Πολιτικής για τους Νέους

Δικαιώματα. Οι νέοι και τα παιδιά δεν είναι αντικείμενα προστασίας, αλλά υποκείμενα δικαιωμάτων. Η διασφάλιση των δικαιωμάτων τους αποτελεί στόχο απόλυτης προτεραιότητας στον σύγχρονο κόσμο. Στην αλυσίδα των μέτρων που εφαρμόζονται, η νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεσμεύεται να προσθέσει μερικούς ακόμη κρίκους. Ειδικότερα:

Ιδρύεται η ***Εθνική Επιτροπή****,* που προωθεί τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων με πολιτικές για κρίσιμους τομείς όπως νεανική παραβατικότητα, ενδοοικογενειακή βία, εκμετάλλευση ανηλίκων κ.ά.

Εισάγεται μια σειρά μέτρων για τη βία στην τηλεόραση, τη διαφήμιση κ.ά. στο πλαίσιο των κανόνων του ραδιοτηλεοπτικού χώρου.

Θεσμοθετείται η κατάθεση στη Βουλή μιας έκθεσης επιπτώσεων στους νέους μαζί με κάθε σημαντικό σχέδιο νόμου που αφορά άμεσα ή έμμεσα τη νέα γενιά.

Αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τη χρήση του Internet, την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Απασχόληση. Προβλέπονται μεταξύ άλλων:
- η σύνδεση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την απασχόληση,
- η εναλλασσόμενη εκπαίδευση (Σχολές Μαθητείας) σε αποφοίτους υποχρεωτικής εκπαίδευσης,
- η συνεχιζόμενη κατάρτιση σε ΚΕΚ,
- η επιχορήγηση επιχειρήσεων για κατάρτιση, απόκτηση εργασιακής πείρας ή αυτοαπασχόληση,
- η εργασιακή επανένταξη σε περιοχές με αυξημένα προβλήματα ανεργίας,
- η Δημιουργία Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης σε όλη την Ελλάδα,
- η επιχορήγηση επιχειρήσεων για την απασχόληση νεαρών παραβατών κλπ.,

Πληροφόρηση των νέων. Στην εποχή μας το δικαίωμα στην πληροφορία αποτελεί στοιχειώδες δημοκρατικό δικαίωμα του πολίτη, και ιδιαίτερα του νέου. Για το σκοπό αυτό, αναπτύσσεται το Δημόσιο Σύστημα Πληροφόρησης των Νέων. Ειδικότερες πρωτοβουλίες αποτελούν:

Η ίδρυση Κέντρων Πληροφόρησης Νέων. Μετά τα πρώτα 14 Κέντρα που λειτουργούν από το 1999, προωθείται η ίδρυση 48 Κέντρων σε πρωτεύουσες νομών, ώστε να έχει επιτευχθεί η παρουσία ενός Κέντρου σε κάθε πρωτεύουσα νομού, 10 Κέντρων σε περιφερειακούς δήμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και 20 Κέντρων σε γεωγραφικά απομακρυσμένες περιοχές.

Η διασύνδεση στο Internet. Ενθαρρύνουμε και ενισχύουμε την πρόσβαση των νέων στο Internet σε μια προσπάθεια να καλύψει η Ελλάδα το χαμένο έδαφος. Ενισχύεται με κίνητρα, χρηματοδότηση και διευκολύνσεις η εγγραφή 100.000 νέων συνδρομητών ηλικίας 15-29 ετών τα προσεχή 2 χρόνια, με έμφαση στις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, αναπτύσσεται πρόγραμμα παροχής δωρεάν πρόσβασης σε νέους από υπηρεσίες του Δημοσίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης, και αναπτύσσεται πρόγραμμα διασύνδεσης των οργανώσεων των νέων.

Κοινωνία συνοχής και αλληλεγγύης

Υγεία - Πρόνοια - Κοινωνική Ασφάλιση

89

Οι νέες προκλήσεις

Η ενίσχυση των θεσμών του κοινωνικού κράτους και η προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα της μεταβιομηχανικής κοινωνίας και της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας αποτελούν τις μεγάλες προκλήσεις της ερχόμενης δεκαετίας. Ο εκσυγχρονισμός τους συνιστά προϋπόθεση για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στη χώρα μας.

Η ελληνική οικογένεια, η μικρή κοινωνία της γειτονιάς, το ανεπίσημο δίκτυο των φίλων ή συγγενών αντιμετώπιζαν ως τώρα τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα με τρόπο άμεσο, αποτελεσματικό. Τα προβλήματα του ατόμου αντιμετωπίζονταν από τον άτυπο αυτό μηχανισμό αλληλοβοήθειας με τρόπο σχεδόν αυτόματο. Το επίσημο σύστημα κοινωνικής προστασίας χρειαζόταν να επεμβαίνει μόνο σποραδικά και συμπληρωματικά. Αυτή η πραγματικότητα αλλάζει και θα συνεχίσει να αλλάζει με πιο δραματικούς ρυθμούς. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν απειλή για το άτομο, την οικογένεια, την κοινωνία μας. Προτεραιότητά μας είναι να αντιμετωπίσουμε την απειλή έγκαιρα και αποτελεσματικά. Τέσσερα φαινόμενα θα δράσουν καταλυτικά:

Οι εξελίξεις και οι αβεβαιότητες στην αγορά εργασίας. Την εποχή της μαζικής παραγωγής ένας εργαζόμενος προσλαμβανόταν σε μια επιχείρηση και ανέμενε ότι θα έπαιρνε σύνταξη από την ίδια επιχείρηση δεκαετίες μετά. Αυτού του είδους οι βεβαιότητες δεν χαρακτηρίζουν πια την αγορά εργασίας. Ο μεγάλος κοινωνικός κίνδυνος που πρέπει να αντιμετωπισθεί προκύπτει όταν ένα διάστημα ανεργίας θέτει σε λειτουργία ένα φαύλο κύκλο που μπορεί να καταδικάσει τον άνεργο στους «χαμένους», μια θέση από την οποία να μην μπορεί να αποκολληθεί.

Η αποδοτική λειτουργία μέσα στην ΟΝΕ. Η ανάγκη για γρήγορες προσαρμογές στην παραγωγή καθιστούν την ύπαρξη ενός καλοσχεδιασμένου συστήματος κοινωνικής προστασίας για τον εργαζόμενο συγκριτικό πλεονέκτημα - η κοινωνική προστασία ως μοχλός ανάπτυξης. Η ανταπόκριση της Ελλάδας στην πρόκληση της ΟΝΕ προϋποθέτει ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας με κύριο χαρακτηριστικό την ποιότητα υπηρεσιών.

Η αποδυνάμωση των παραδοσιακών θεσμών προστασίας. Η οικογένεια δύσκολα μπορεί να ανταπεξέλθει στις πιέσεις με την ίδια ευκολία που μπορούσε παλαιότερα. Οι γηραιότεροι αντιμετωπίζουν προβλήματα, οι συνήθειες αλλάζουν, η σύγχρονη ζωή έχει περισσότερες απαιτήσεις. Χωρίς στήριξη η οικογένεια θα αντιμετωπίζει όλο και περισσότερα προβλήματα.

Η γήρανση της κοινωνίας. Όπως και σε άλλες αναπτυγμένες χώρες, η μείωση της γεννητικότητας σημαίνει την αύξηση του μέσου όρου ηλικίας και τη διεύρυνση του αριθμού των ατόμων άνω των 60. Η αύξηση αυτή θα είναι ραγδαία από τα μέσα της επόμενης δεκαετίας. Πρέπει να ενεργήσουμε έγκαιρα και συντονισμένα έτσι ώστε η αναπόφευκτη αυτή εξέλιξη να είναι παράγοντας εμπλουτισμού της κοινωνίας μας, και όχι νέα εστία προβλημάτων.

Οι παράγοντες αυτοί σημαίνουν ότι πρέπει να αναπτυχθεί ένα νέο σύστημα κάλυψης αναγκών - ένας **κοινωνικός ιστός ασφάλειας** - με το οποίο η οργανωμένη κοινωνική αλληλεγγύη του συνόλου πια της κοινωνίας θα επεμβαίνει για να διαφυλάσσει την κοινωνική συνοχή. Το Κράτος δεν μπορεί να περιορίζεται σε ρόλο θεατή των εξελίξεων και κοινωνικών προβλημάτων. Απαιτείται μια **Νέα Αλληλεγγύη** που έμπρακτα και συνειδητά θα ενσαρκώνει και θα εμπλουτίζει την κοινωνική προστασία. Είναι υποχρέωσή μας σε αυτήν την τετραετία που έρχεται να δώσουμε μορφή στην Νέα Αλληλεγγύη.

2
Η Φιλοσοφία μας

Για ένα σύγχρονο σοσιαλιστικό κόμμα το κοινωνικό κράτος είναι διπλά πολύτιμο. Μέσα από ένα πλέγμα προστασίας για κάθε πολίτη εξασφαλίζει την κοινωνική συνοχή, την αλληλεγγύη, τη συλλογικότητα και είναι κλειδί για την ανάπτυξη και ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του. Για αυτό, η κοινωνική πολιτική για μας δεν είναι προαιρετικό συμπλήρωμα: είναι **βασική συνιστώσα της στρατηγικής μας** για μια χώρα σύγχρονη με ισχυρή οικονομία σε μια κοινωνία αλληλεγγύης.

Τα τελευταία χρόνια όλοι οι Έλληνες καταβάλαμε μια συστηματική προσπάθεια για την επίτευξη του στόχου της ένταξης στην ΟΝΕ - στην οικογένεια των ισχυρών ευρωπαϊκών χωρών. Παρά τις θυσίες που ο στόχος αυτός επέβαλε, η χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασία δεν μπήκε σε δεύτερη μοίρα. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, η προσπάθεια σύγκλισης στην Ελλάδα συνδυάστηκε με σημαντική **αύξηση** και όχι μείωση της κοινωνικής προστασίας. Σήμερα, σχεδόν **1 δραχμή στις 4** που παράγουμε δαπανάται για σκοπούς κοινωνικής προστασίας. **Από το 1994 διαθέτουμε συνεχώς περισσότερους πόρους σε κοινωνικούς σκοπούς.** Αποτέλεσμα: μπαίνουμε στην ΟΝΕ όλοι μαζί.

Με την πολιτική μας δείξαμε ότι η κοινωνική προστασία δεν χρειάζεται να περιμένει την ολοκλήρωση της ανάπτυξης. Το κοινωνικό κράτος δεν είναι εμπόδιο στην ανάπτυξη. Αντίθετα αποδείξαμε ότι η κοινωνική προστασία μπορεί να είναι αναπτυξιακός μοχλός, επένδυση στο «ανθρώπινο κεφάλαιο».

Για παράδειγμα:

- Ένα σύγχρονο σύστημα παιδείας και κατάρτισης εφοδιάζει τα άτομα με γνώσεις και δεξιότητες που τα βοηθούν να παράγουν ανταγωνιστικά προϊόντα.

- Ένα αποτελεσματικό σύστημα υγείας προστατεύει από την ασθένεια και τις συνέπειές της και αποτρέπει απώλειες παραγωγικότητας εξ αιτίας ασθενειών ή ατυχημάτων.

- Ένα πλήρες δίκτυο παιδικής φροντίδας επιτρέπει την συμφιλίωση της οικογενειακής και εργασιακής ζωής και δίνει νέες ευκαιρίες στις γυναίκες.

- Ένα καλοσχεδιασμένο και ολοκληρωμένο πλέγμα ενισχύσεων για την προστασία του εισοδήματος προφυλάσσει τα άτομα από τις συνέπειες της φτώχειας και επιτρέπει σε αυτά την επανένταξή τους στην κοινωνία και στην παραγωγή.

- Η ύπαρξη κοινωνικών παροχών διευκολύνει την λήψη αποφάσεων σε ατομικό επίπεδο όπως την αναζήτηση καλύτερης δουλειάς, την δημιουργία μιας νέας επιχείρησης.

Είναι αναπόφευκτο στη δυναμική της οικονομικής ανάπτυξης, μερικοί να κερδίζουν περισσότερο από άλλους. **Η πολιτική μας στοχεύει τόσο στην *ελαχιστοποίηση του κοινωνικού κόστους* και στη *δικαιότερη κατανομή* του, αλλά κυρίως στην δίκαιη και ισόρροπη κατανομή των οφελών της ανάπτυξης.**

Το κοινωνικό κράτος που έχουμε σήμερα είναι δικό μας δημιούργημα και είμαστε περήφανοι για αυτό. **Ας προσπαθήσουμε να φανταστούμε πώς θα ήταν η Ελλάδα χωρίς το ΕΣΥ, χωρίς τις συντάξεις, χωρίς τους παιδικούς σταθμούς, χωρίς τα ΚΑΠΗ, χωρίς μέτρα για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Θα ήταν μια χώρα περισσότερο άνιση.** Η ζωή όλων θα ήταν δυσκολότερη. Για αυτό απορρίπτουμε τις φωνές που μας ζητούν «λιγότερο κοινωνικό κράτος». Εμείς απαντάμε: **περισσότερη κοινωνική προστασία με ένα νέο κοινωνικό κράτος - αποτελεσματικότερο, δικαιότερο, ευφυέστερο.**

Όμως, δεν είμαστε τυφλοί μπροστά στις (συχνά μεγάλες) αδυναμίες του σημερινού κοινωνικού κράτους. Γνωρίζουμε καλά ότι στα νοσοκομεία μας πολλοί ασθενείς ακόμη ταλαιπωρούνται. Γνωρίζουμε ότι το σύστημα συντάξεων απαιτεί τόνωση για να παραμείνει οικονομικά βιώσιμο και να μην δημιουργεί αναπτυξιακά εμπόδια. Γνωρίζουμε ότι ο **«κοινωνικός ιστός ασφαλείας»** που σταδιακά δημιουργούμε έχει ακόμη κενά. Σε αυτά τα προβλήματα και άλλα θέλουμε τώρα να στραφούμε.

Πράγματι, το πρότυπο κοινωνικής προστασίας που έχουμε σήμερα είναι επιλεκτικό, σπάταλο και μερικές

φορές κοινωνικά άδικο. Ανταποκρίνεται σε παλιές ανάγκες, όταν πια η κοινωνική πραγματικότητα ορίζει νέες προτεραιότητες. Το σύστημα πρέπει να αλλάξει για να μπορεί να καλύπτει τις σύγχρονες ανάγκες μαζί με τις παλιές. Αυτό σημαίνει ότι το νέο κοινωνικό κράτος δεν περιορίζεται στη βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος: έχει ευρύτερους στόχους τη θωράκιση όλων των πολιτών απέναντι στους κινδύνους της σύγχρονης ζωής, τη συγκρότηση της κοινωνίας των πολιτών, την ανάπτυξη και την ευημερία όλων.

Η περασμένη τετραετία ήταν για την κοινωνική πολιτική μια εποχή σημαντικής επέκτασης, παρά τους περιορισμούς που έθετε η προσπάθεια για την ένταξη στην ΟΝΕ. Ταυτόχρονα, εμπλουτίσαμε το υπάρχον σύστημα κοινωνικής προστασίας με δείγματα νέας αντίληψης:

Επικεντρωμένη εισοδηματική βοήθεια. Το **ΕΚΑΣ** ήδη σημαίνει **21.000 δραχμές** το μήνα για πάνω από 300 χιλιάδες χαμηλοσυνταξιούχους όλων των Ταμείων.

Προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες. Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» προσφέρει άμεση χείρα βοηθείας και ανθρώπινη παρουσία σε ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες. Είναι μεγάλο το όφελος για τους δικαιούχους, που διευκολύνονται να ζουν στο σπίτι τους βασιζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις. Η άμεση παροχή υπηρεσιών έχει συχνά μεγαλύτερη αξία από ένα επίδομα.

Αναβάθμιση της υλικής υποδομής του συστήματος υγείας. Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης χρηματοδότησε μια εκτεταμένη αναβάθμιση της κτιριακής και υλικής υποδομής του συστήματος περίθαλψης.

Στην τετραετία που πέρασε, προωθήσαμε διαρθρωτικές παρεμβάσεις που εκσυγχρονίζουν το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά ήπια, σταδιακά, με σεβασμό σε ώριμα δικαιώματα και ως αποτέλεσμα διαλόγου. Γιατί, η κοινωνική δικαιοσύνη πρέπει να είναι παντοτε στην καρδιά της κοινωνικής προστασίας.

Τρία ενδεικτικά παραδείγματα:

- **Ο νέος ΟΓΑ** καταργεί την διάκριση των αγροτών σε ασφαλισμένους δεύτερης κατηγορίας. Έτσι επεκτείνει το δίκτυο κοινωνικής προστασίας σε όλο τον πληθυσμό. Ολοκληρώνεται, 60 χρόνια μετά, με την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης σε όλους, η πορεία που άρχισε ο Βενιζέλος το 1934. **Τώρα πια όλες οι κοινωνικές τάξεις έχουν *πλήρη δικαιώματα και υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης.***

- Στην κοινωνική ασφάλιση, προωθήσαμε πρώτα τα μέτρα που κάνουν το σύστημα πιο αποδοτικό και που του δίνουν πνοή και προοπτική: την πάταξη της εισφοροδιαφυγής, την αξιοποίηση της περιουσίας, τον εκσυγχρονισμό και νοικοκύρεμα των Ταμείων. Παράλληλα, όμως μειώσαμε αποφασιστικά τον κατακερματισμό του συστήματος με την συγχώνευση άνω των 50 Ταμείων ασφάλισης, *διασφαλίζοντας όμως εκ των προτέρων την κοινωνική συναίνεση στις αλλαγές.*

- Οπου πεισθήκαμε ότι υπήρχαν αδικίες, δεν διστάσαμε να τις διορθώσουμε: *Καταργήσαμε* τις διατάξεις που θα οδηγούσαν σε απότομες μειώσεις ως και 50% στις επικουρικές συντάξεις. *Αποτρέψαμε* την αψυχολόγητη αύξηση των ορίων ηλικίας 35ετίας.

Οι καινοτομίες αυτές προδιαγράφουν το περίγραμμα ενός νέου συστήματος κάλυψης αναγκών - έναν **κοινωνικό ιστό ασφάλειας** - με το οποίο η οργανωμένη κοινωνική αλληλεγγύη του συνόλου πια της κοινωνίας θα επεμβαίνει για να διαφυλάσσει την κοινωνική συνοχή. Τέσσερα είναι τα σημεία-κλειδιά της πολιτικής αυτής που θα αποτελέσει την ραχοκοκαλιά της ημερήσιας διάταξης του νέου αιώνα:

1. **Νέα σχέση ανάπτυξης - κοινωνικής προστασίας.** Η κοινωνική προστασία εντάσεται στην προσπάθεια τροφοδότησης και επιτάχυνσης της οικονομικής ανάπτυξης. Το νέο μοντέλο ανάπτυξης στο πλαίσιο της ΟΝΕ απαιτεί κοινωνική προστασία υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών.

2. **Αναπτυξιακό μέρισμα στην κοινωνική προστασία.** Η επίτευξη των στόχων του προγράμματος σύγκλισης και η ένταξη στην ΟΝΕ οδηγούν στην εξαφάνιση του πληθωρισμού και στην μείωση των επιτοκίων. Αυτή ακόμη και μόνη της δημιουργεί αναπτυξιακό μέρισμα που θα διοχετευτεί στην κοινωνική προστασία: στις συντάξεις, την ασφάλιση, την υγεία, την πρόνοια.

3. **Εκσυγχρονισμός στο σύστημα κοινωνικής προστασίας.** Αξιοποίηση των τεχνικών της επικεντρωμένης αρωγής για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων κατά προτεραιότητα των ηλικιωμένων, των νέων ζευγαριών, των ανέργων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στόχος να υπάρχει ένας κοινωνικός ιστός ασφάλειας που να καλύπτει τις κοινωνικές ανάγκες του πολίτη ανάλογα με το μέγεθος και τον χαρακτήρα της ανάγκης.

4. **Ασφάλεια και σιγουριά για το μέλλον του ασφαλιστικού συστήματος.** Η οικοδόμηση του κοινωνικού κράτους για το νέο αιώνα πρέπει να σημαίνει την αναβάθμιση του σημερινού - όχι, όπως λένε μερικοί νεοφιλελεύθεροι την κατεδάφιση του παλιού. Η αξιοπιστία νέων δομών προϋποθέτει τον σεβασμό των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η κοινωνία προς τα μέλη της. Το κύριο μέλημα της αναμόρφωσης του ασφαλιστικού συστήματος είναι η ανεύρεση μόνιμης και πειστικής χρηματοδότησης για τις υποχρεώσεις που έχει ήδη αναλάβει απέναντι στους ασφαλισμένους πολίτες.

Η πολιτική μας καθιστά τον πολίτη πρωταγωνιστή της κοινωνικής ανάπτυξης. «**Πρώτα ο Πολίτης**» δεν είναι ένα σύνθημα κενό περιεχομένου. Σημαίνει **συγκεκριμένες δεσμεύσεις.** Ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός της τετραετίας 2000-2004 θα είναι **45 τρις. δρχ.** Τα χρήματα αυτά σηματοδοτούν την δυνατότητα μεγάλων βελτιώσεων στην κοινωνική προστασία: στην υγεία, στις συντάξεις, σε καινοτόμα προγράμματα. Ο κοινωνικός προϋπολογισμός θα χρηματοδοτεί τόσο τις ανάγκες των σημερινών προγραμμάτων, όσο και νέα προγράμματα.

Όμως, ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός δεν θα τροφοδοτήσει την υπερδιόγκωση ενός σπάταλου κράτους. **Τα λεφτά του φορολογούμενου πολίτη πρέπει να μεταφράζονται σε κοινωνικό όφελος.** Για τον σκοπό αυτό θα υπάρχουν μηχανισμοί παρακολούθησης της εκτέλεσης του Κοινωνικού Προϋπολογισμού που διασφαλίζουν ότι θα προκύψει το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα της δαπάνης. Στους μηχανισμούς αυτούς βαρύνοντα λόγο θα έχουν οι χρήστες των υπηρεσιών, εξασφαλίζοντας έτσι τον δημοκρατικό έλεγχο των δαπανών.

Ο εκσυγχρονισμός του κοινωνικού κράτους αποτελεί τη σπουδαιότερη δέσμευσή μας. **Μετά τη φορολογική πολιτική, την παιδεία, την τοπική αυτοδιοίκηση και τη δημόσια διοίκηση, το μεγάλο έργο της τετραετίας που έρχεται θα είναι η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους.** Μια μεταρρύθμιση που θα λύσει προβλήματα του παρελθόντος, ώστε να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε μαζί τις προκλήσεις του μέλλοντος. Μια μεταρρύθμιση που θα κατοχυρώσει την κοινωνική προστασία ως δικαίωμα όλων.

3 κοινωνική πολιτική

Το πρόγραμμά μας για την κοινωνική πολιτική έχει πέντε ακρογωνιαίους λίθους: αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος, ποιότητα ζωής στην Τρίτη Ηλικία, στήριξη στην οικογένεια και στο νέο ζευγάρι, πολιτική κατοικίας, κοινωνικός ιστός ασφάλειας.

1. Αναμόρφωση ασφαλιστικού συστήματος

Ο πολίτης πρέπει να είναι βέβαιος ότι η πολιτεία, μέσω της κοινωνικής αλληλεγγύης, θα βρίσκεται αρωγός σε κρίσιμες στιγμές στην ζωή του. Ο συνταξιούχος πρέπει να είναι βέβαιος ότι το εισόδημα του δεν απειλείται από τον πληθωρισμό ή από την οικονομική δυσπραγία των Ταμείων. Ο ηλικιωμένος πρέπει να είναι βέβαιος ότι θα διευκολυνθεί να ζει με αξιοπρέπεια και δεν θα αποκλείεται από την σύγχρονη ζωή. Η μητέρα δεν πρέπει να έχει δίλημμα επιλογής μεταξύ οικογενειακής ζωής και εργασίας. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να είναι βέβαια ότι η ιδιαιτερότητά τους είναι λόγος ενσωμάτωσης στην κοινωνία και όχι τείχος αποκλεισμού. Στόχος μας είναι ένας σύγχρονος, επαρκής και αξιόπιστος ***Κοινωνικός Ιστός Ασφάλειας και Στήριξης.***

Ο εκσυγχρονισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας προϋποθέτει μια μακρόπνοη ασφαλιστική μεταρρύθμιση έτσι ώστε το «ασφαλιστικό» να επιλυθεί οριστικά, ώστε να διορθωθούν οι σημερινές αδικίες, να λειτουργήσει θετικά η αλληλεγγύη των γενεών και να διευκολυνθεί η απασχόληση και η ανάπτυξη. **Η μεταρρύθμιση θα προκύψει έπειτα από μια σε βάθος ανάλυση των αναγκών βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, χωρίς αιφνιδιασμούς και αφού προηγηθεί κοινωνικός διάλογος.**

Η αναβάθμιση της ασφάλισης περνά και μέσα από τον εκσυγχρονισμό των Ταμείων και τον λειτουργικό τους εκσυγχρονισμό για να μπορούν να αντιμετωπίζουν τον κάθε ασφαλισμένο τους σαν άτομο, τις ανάγκες του οποίου θα εξυπηρετούν:

- Ο **λειτουργικός εκσυγχρονισμός** όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, με προτεραιότητα στο ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και τα άλλα μεγάλα ασφαλιστικά ταμεία και τη σύσταση Κεντρικής Υπηρεσίας Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Πληροφορικής.

- Η **αξιοποίηση της περιουσίας** κινητής και ακίνητης, με την σύσταση και νέων επενδυτικών φορέων με υποχρεωτικούς κανόνες σταθερής επενδυτικής συμπεριφοράς.

- Η υλοποίηση άμεσων και συγκεκριμένων μέτρων για τη **βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών** και την εξυπηρέτηση του πολίτη. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη φροντίδα θα δοθεί:
  - Στη σύντμηση του χρόνου χορήγησης των συντάξεων στον ένα μήνα.
  - Στη χορήγηση όλων των συντάξεων μέσω τραπεζών.
  - Στη πληροφόρηση των πολιτών

- Τέλος συμπληρωματικός ρόλος επιφυλάσσεται στην ιδιωτική ασφάλιση. Είναι θέμα ατομικής ευθύνης και επιλογής των πολιτών.

Ο εκσυγχρονισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας απαιτεί να λύσουμε τον γόρδιο δεσμό της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης. Η αναμόρφωση του ασφαλιστικού μας συστήματος είναι αναγκαία. Μόνο έτσι μπορεί να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του συστήματος, να διορθωθούν οι σημερινές αδικίες, να τεθεί η αλληλεγγύη των γενεών σε στέρεη βάση.

Αναμόρφωση ασφαλιστικού συστήματος

Προωθήσαμε διαρθρωτικές παρεμβάσεις που εκσυγχρονίζουν το σύστημα, αλλά ήπια, σταδιακά, **με σεβασμό σε ώριμα δικαιώματα και ως αποτέλεσμα διαλόγου.** Γιατί η κοινωνική δικαιοσύνη πρέπει πάντοτε να βρίσκεται στην καρδιά της κοινωνικής προστασίας.

Τρία ενδεικτικά παραδείγματα:

➤ Ο νέος ΟΓΑ καταργεί την διάκριση των αγροτών σε ασφαλισμένους δεύτερης κατηγορίας. Έτσι επεκτείνει το δίκτυο κοινωνικής προστασίας σε όλο τον πληθυσμό. Τώρα πια, όλες οι κοινωνικές τάξεις έχουν *πλήρη δικαιώματα και υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης.*

➤ Προωθήσαμε πρώτα τα μέτρα που κάνουν το σύστημα πιο αποδοτικό και που του δίνουν πνοή και προοπτική: την πάταξη της εισφοροδιαφυγής, την αξιοποίηση της περιουσίας, τον εκσυγχρονισμό νοικοκύρεμα των Ταμείων. Παράλληλα, μειώσαμε αποφασιστικά τον κατακερματισμό του συστήματος με την συνένωση άνω των 50 Ταμείων ασφάλισης.

➤ Όπου πεισθήκαμε ότι υπήρχαν αδικίες, δεν διστάσαμε να τις διορθώσουμε: Καταργήσαμε τις διατάξεις που θα οδηγούσαν σε απότομες μειώσεις (ως και 50%) στις επικουρικές συντάξεις. Αποτρέψαμε την αύξηση των ορίων ηλικίας 35ετίας που πρόβλεπε ο Ν2084/92.

Εμείς δεν φοβόμαστε να πούμε ότι θα προχωρήσουμε σε ασφαλιστική μεταρρύθμιση. Εξάλλου, από το 1994 έχουμε αποδείξει οτι η ειλικρίνεια και η παρρησία πρέπει να χαρακτηρίζουν τον πολιτικό λόγο.

➤ Ότι δεν αιφνιδιάζουμε, παραπλανώντας τον κόσμο και κάνοντας άλλα από αυτά που λέγαμε.

➤ Ότι δεν καταργούμε ώριμα δικαιώματα.

➤ Ότι δεν διακατεχόμαστε από ταμειακό άγχος - και ότι, αν κάτι είναι δίκαιο, πρέπει να γίνει ακόμη και αν έχει οικονομικό κόστος.

➤ Ότι ο κοινωνικός διάλογος δεν είναι διακοσμητικό στοιχείο αλλά η ουσία της πολιτικής μας.

➤ **Το ασφαλιστικό σύστημα θα αναμορφωθεί έτσι ώστε:**

➤ Να ενισχυθεί ο δημόσιος χαρακτήρας του.

➤ Να υπάρχει σιγουριά ότι θα υπάρχουν τα λεφτά να πληρωθούν οι συντάξεις.

➤ Να τεθεί η αλληλεγγύη των γενεών σε στέρεα βάση.

➤ Να υπάρχει καλύτερη κάλυψη των αναγκών των συνταξιούχων μέσω της επέκτασης και γενίκευσης του ΕΚΑΣ - την καθιέρωση της Εθνικής σύνταξης.

➤ Να ενισχυθεί η ανταποδοτικότητα των εισφορών.

➤ Να μπορούν να κερδίζουν όλοι, ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι, από το αναπτυξιακό μέρισμα που δημιουργεί η ανάπτυξη της οικονομίας.

➤ Να αυξηθεί το πεδίο επιλογής της ηλικίας συνταξιοδότησης, χωρίς επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου.

- Να διευκολύνεται η κινητικότητα μεταξύ διαφορετικών φορέων ώστε ο εργαζόμενος να μπορεί να επιλέγει διαφορετική εργασία χωρίς απώλεια εισφορών,
- Να αναβαθμιστεί η ποιότητα υπηρεσιών και η εξυπηρέτηση του πολίτη.
- Να ξαναγίνουν τα ταμεία παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης, και όχι εστίες ταλαιπωρίας του πολίτη. Να αξιοποιούνται τα αποθεματικά των Ταμείων για την παροχή νέων υπηρεσιών προς τους ασφαλισμένους.
- Να υπάρχει διαρκής ενημέρωση των ασφαλιστικών δεδομένων και των συνταξιοδοτικών προσδοκιών για κάθε εργαζόμενο.

Πρόκειται για ένα μεγάλο καθήκον, ένα χρέος μας προς τις επόμενες γενιές. Δεσμευόμαστε να το αντιμετωπίσουμε: με ήπιο τρόπο, χωρίς να θιγούν ώριμα δικαιώματα, μετά από δημόσιο διάλογο. Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση είναι κάτι από το οποίο μπορούμε όλοι να βγούμε κερδισμένοι.

2. Ποιότητα ζωής στην Τρίτη Ηλικία

Τα επιπλέον χρόνια που θα ζήσουμε πρέπει να είναι ***χρόνια δημιουργικά, χρόνια ζωής. Δεν πρέπει να αφήσουμε την ευλογία της μακροβιότητας να καταντήσει βραχνάς για την κοινωνία, την οικογένεια, την οικονομία.*** Για να αποφευχθεί αυτό, θα θέσουμε σε εφαρμογή μια ολοκληρωμένη απάντηση στο πώς η κοινωνία θα αντεπεξέλθει στην αύξηση του μέσου όρου ζωής. Η πολιτεία οφείλει να είναι παρούσα, να βοηθά τους ηλικιωμένους να παραμένουν ενεργοί πολίτες και να βλέπουν τη ζωή με αισιοδοξία.
Η διαφύλαξη της ποιότητας ζωής όλων αυτών που στα επόμενα χρόνια θα αποσυρθούν από την εργασία, δηλ. των σημερινών σαραντάρηδων και πενηντάρηδων, είναι ίσως η μεγαλύτερη κοινωνική πρόκληση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα σήμερα.

Ποιότητα ζωής στην Τρίτη Ηλικία

Για να μην αφήσουμε την ευλογία της μακροβιότητας να καταντήσει βραχνάς για την κοινωνία, την οικογένεια και την οικονομία, δεσμευόμαστε να θέσουμε σε εφαρμογή ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανταπόκρισης στην αύξηση του μέσου όρου ζωής.

Το πρόγραμμα αυτό έχει τις εξής συνιστώσες:

- Ενεργοποίηση των Ταμείων ασφάλισης στην χρηματοδότηση υπηρεσιών «Βοήθειας στο Σπίτι» και γενικότερα μακροχρόνιας φροντίδας των πολύ ηλικιωμένων. Αξιοποίηση του εθελοντισμού και της κοινωνικής εργασίας.
- Πρωτοβουλία (με ενεργοποίηση του ΟΕΚ) για αναβάθμιση των συνθηκών στέγασης ηλικιωμένων.
- Νέα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού και αντίστοιχα προγράμματα για την Τρίτη Ηλικία, με ενθάρρυνση μη κυβερνητικών οργανώσεων και του εθελοντισμού.
- Εστιασμένη δράση για την ποιότητα ζωής (Υγεία, υποδομές, οικονομική σιγουριά) της Τρίτης Ηλικίας στην Υπαιθρο.
- Οικονομική ασφάλεια μέσω της εξυγίανσης του ασφαλιστικού συστήματος και επικεντρωμένης στήριξης όπως αυτή του ΕΚΑΣ.

Προστασία των ηλικιωμένων

Η δημιουργία και εξάπλωση του θεσμού των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) σημείωσε μεγάλη επιτυχία και αγκαλιάστηκε από τους ίδιους τους ηλικιωμένους. Σήμερα λειτουργούν περίπου **400 ΚΑΠΗ** σε ισάριθμους δήμους της χώρας. Παράλληλα με την ανοικτή προστασία ηλικιωμένων χωρίς προβλήματα κινητικότητας, ενισχύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας εκατοντάδες **Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων** που έχουν ιδρύσει εθελοντικοί οργανισμοί, μη κερδοσκοπικά σωματεία, η Εκκλησία και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με σκοπό την παροχή κλειστής περίθαλψης σε ηλικιωμένα άτομα τα οποία στερούνται κατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος. Επίσης, δημιουργείται Εθνικό Μητρώο Φορέων Ιδιωτικού Τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα για την πιστοποίηση όλων των φορέων που πληρούν τις προϋποθέσεις ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Βοήθεια στο Σπίτι

Συνεχίζεται με επιτυχία η υλοποίηση του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» το οποίο στοχεύει στην αποτροπή της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού των ηλικιωμένων. Το πρόγραμμα εγκαινιάστηκε το 1998 με τη συμμετοχή 100 δήμων, το 1999 επεκτάθηκε σε ακόμη 170 δήμους, ενώ έχει προγραμματιστεί η κάλυψη ολόκληρης της επικράτειας μέχρι το τέλος του 2000. Η βοήθεια στο σπίτι περιλαμβάνει οικιακή βοήθεια, σωματική περιποίηση, μεταφορά, ψυχολογική υποστήριξη, απλή συντροφιά κ.ά. Προγραμματίζεται η δημιουργία κινητών μονάδων βοήθειας στο σπίτι για την εξυπηρέτηση απομακρυσμένων περιοχών, με στόχο την κάλυψη όλων των μοναχικών ηλικιωμένων μέχρι το τέλος του 2000.

3. Στήριξη στην οικογένεια και στο νέο ζευγάρι

Η γυναίκα συχνά συνθλίβεται από την προσπάθεια της να ανταποκριθεί στη διπλή απαίτηση της συμμετοχής στην παραγωγική διαδικασία και της εκπλήρωσης των καθηκόντων ανατροφής των παιδιών. Η Πολιτεία οφείλει να παρέχει υπηρεσίες που διευκολύνουν τη γυναίκα να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις του διπλού ρόλου της. Για τη συμφιλίωση της εργασιακής, της προσωπικής και της οικογενειακής ζωής ώστε η γυναίκα να μην αντιμετωπίζει το αγωνιώδες δίλημμα *«εργασία ή οικογένεια»*.

Παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί

Ολοκληρώνεται η μεταβίβαση των κρατικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών στους δήμους. Μέχρι στιγμής έχουν μεταβιβαστεί 829 σε σύνολο 1439 σταθμών (περίπου 60%) και μέχρι το τέλος του 2000 προγραμματίζεται και η μεταβίβαση των υπολοίπων. Πάνω από 200 νέοι σταθμοί κατασκευάζονται ή σχεδιάζονται για την περίοδο 2000-2006. Περισσότεροι από 1000 ιδιωτικοί σταθμοί λειτουργούν σύμφωνα με προδιαγραφές που ορίζει η Πολιτεία. **Ο στόχος είναι κάθε νέα μητέρα να μπορεί να στέλνει το παιδί της σε παιδικό ή βρεφονηπιακό σταθμό, αρχής γενομένης από τις εργαζόμενες μητέρες.**

Ολοήμερο σχολείο

Οι δυνατότητες απασχόλησης των νέων γυναικών δυσκολεύονται από το γεγονός ότι συχνά το ωράριο εργασίας της μητέρας δεν συμπίπτει με το ωράριο λειτουργίας του σχολείου. Για το λόγο αυτό, εξαπλώνεται ο θεσμός της φύλαξης και δημιουργικής απασχόλησης (222 κέντρα σε όλη τη χώρα), του ολοήμερου νηπιαγωγείου (σε 690 νηπιαγωγεία μέσα στο 2000) καθώς και του ολοήμερου δημοτικού (σε 1163 δημοτικά μέσα στο 2000). Ο θεσμός της απογευματινής λειτουργίας παιδικών σταθμών ήδη εφαρμόζεται με επιτυχία σε αρκετούς δήμους. **Ο στόχος είναι κάθε εργαζόμενη μητέρα να μπορεί να παίρνει το παιδί της στο τέλος της δουλειάς-όχι νωρίτερα- γνωρίζοντας ότι αυτό περνά ευχάριστα και δημιουργικά το χρόνο που μεσολαβεί.**

Άδειες μητρότητας

Η προσωρινή απαλλαγή της νέας μητέρας από εργασιακές ευθύνες έτσι ώστε να είναι δυνατή η απερίσπαστη προσήλωσή της στην κρίσιμη περίοδο αμέσως πριν και αμέσως μετά τον τοκετό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ψυχική και σωματική υγεία τόσο της ίδιας όσο και του μωρού. Για το λόγο αυτό, έχουμε νομοθετήσει γενναιόδωρες (σε σύγκριση με τα ισχύοντα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες) άδειες μητρότητας όσον αφορά τη διάρκεια και το ποσοστό αναπλήρωσης του μισθού. Μάλιστα, οι διευκολύνσεις που παρέχονται σε δημόσιες υπαλλήλους γίνονται πιο ευνοϊκές με τα νέα μέτρα του υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης: αύξηση της διάρκειας της άδειας μητρότητας με πλήρεις αποδοχές μετά τον τοκετό, καθιέρωση της «άδειας κυοφορίας» με αποδοχές στις δημόσιες υπαλλήλους που χρειάζονται ειδική θεραπεία, αύξηση της διάρκειας της σχετικής άδειας για υπαλλήλους που υιοθετούν παιδιά, «άδεια ανατροφής» διάρκειας 9 μηνών με αποδοχές για υπαλλήλους που παραιτήθηκαν του δικαιώματος μειωμένου ωραρίου κατά την προηγούμενη περίοδο. Ο στόχος μας είναι η βελτίωση της κάλυψης εργασιακής προστασίας της μητέρας όσον αφορά εργαζόμενες του ιδιωτικού τομέα, ενώ αναζητούνται τρόποι επέκτασης των σχετικών διευκολύνσεων σε αυτοαπασχολούμενες

Οικονομική στήριξη της οικογένειας

Η ενίσχυση της οικογένειας αποτελεί έμπρακτη αναγνώριση από την Πολιτεία μιας απλής αλήθειας: ότι η ανατροφή των παιδιών επιβαρύνε οικονομικά την οικογένεια. Αν και η σχετική απόφαση είναι ιδιωτική, αφορά εξίσου το σύνολο της κοινωνίας: μια κοινωνία χωρίς παιδιά είναι καταδικασμένη να παρακμάζει. Για αυτό, θέλουμε η κοινωνία να ενισχύει οικονομικά τις οικογένειες που αποφασίζουν να κάνουν παιδιά. Την περασμένη τετραετία αναβαθμίστηκαν σημαντικά τα επιδόματα τοκετού που χορηγούν οι ασφαλιστικοί φορείς και το Δημόσιο στις ασφαλισμένες μητέρες, καθώς και η παροχή που δικαιούνται οι ανασφάλιστες μητέρες. Το ίδιο ισχύει με το επίδομα τρίτου παιδιού και τα πολυτεκνικά επιδόματα: μετά από χρόνια στασιμότητας, το ύψος τους αυξήθηκε και συνδέθηκε με το δείκτη τιμών καταναλωτή, ενώ παράλληλα η χορήγησή τους εξαρτήθηκε από το οικογενειακό εισόδημα έτσι ώστε να είναι εφικτή η επικέντρωση της ενίσχυσης στις οικονομικά πλέον ασθενείς οικογένειες.

4. Η πολιτική κατοικίας

Η πρόσβαση των εργαζομένων σε οικιστικά κεφάλαια, με άλλα λόγια η στεγαστική πολιτική, αποτελεί σημαντική διάσταση της κοινωνικής πολιτικής.
Νέα προγράμματα στεγαστικής συνδρομής διαμορφώνονται από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ), όπως της ενοικιαζόμενης κατοικίας με δικαίωμα αγοράς, για τα πρόσωπα τρίτης ηλικίας, για εργαζόμενους φοιτητές, για πολύτεκνους, για ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες, (τσιγγάνοι, Πομάκοι, παλιννοστούντες Πόντιοι) και θα τεθούν σε πλήρη εφαρμογή.

- Για την περίοδο 2000 - 2004 θα διατεθούν περίπου **600 δις δρχ.** για το σύνολο των προγραμμάτων του Ο.Ε.Κ. εκ των οποίων 145 δις δρχ. για το 2000. Θα κατασκευαστούν πάνω από 10.000 κατοικίες και θα χορηγηθούν 50.000 περίπου άτοκα η χαμηλότοκα δάνεια.

- Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην **επιδότηση ενοικίου** με την αύξηση και την επέκταση του σε περισσότερες οικογένειες. Πάνω από 100.000 οικογένειες θα επιδοθούν την τετραετία που έρχεται.

- Για τους δικαιούχους του Λεκανοπεδίου Αττικής, πλέον του κοινού προγράμματος, θα κατασκευασθεί, στους Θρακομακεδόνες, οικισμός 2.500 κατοικιών προϋπολογισμού 125 δις. δρχ. περίπου. Ο οικισμός θα παραχωρηθεί προς χρήση πριν στους αθλητές της Ολυμπιάδας του 2004 (Ολυμπιακό Χωριό).

5. Κοινωνικός ιστός ασφάλειας- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής

Ο πολίτης πρέπει να είναι βέβαιος ότι η κοινωνία, μέσω της κοινωνικής αλληλεγγύης, θα βρίσκεται αρωγός σε κρίσιμες στιγμές στη ζωή του. Ως τώρα υπήρχε ένα μωσαϊκό ρυθμίσεων, όπου διαφορετικοί φορείς,

με διαφορετικά συστήματα και πολλές φορές μη συμβατούς τρόπους λειτουργίας, αντιμετωπίζουν τα προβλήματα εκ των ενόντων. Το ***ενιαίο σύστημα κοινωνικής φροντίδας*** που οικοδομούμε προλαμβάνει, θεραπεύει, βρίσκεται δίπλα στον πολίτη την ώρα ανάγκης. Κρίνει πώς ένα πρόβλημα αντιμετωπίζεται καλύτερα, αντί να το εξορκίζει με γραφειοκρατική νοοτροπία πληρώνοντας απλώς ένα επίδομα. Χρειάζεται μια ***έξυπνη κοινωνική πολιτική,*** που κρίνει, διακρίνει, αξιολογεί, προλαβαίνει.

Η πολιτική μας τα τελευταία χρόνια οδηγεί στη συστηματική βελτίωση της κοινωνικής προστασίας για εκείνους τους πολίτες που τη χρειάζονται περισσότερο. Μέτρα που πάρθηκαν πρόσφατα (αύξηση των αγροτικών συντάξεων από σε 43.000 δρχ. το μήνα, αύξηση του επιδόματος ανεργίας σε 88.000 δρχ. το μήνα, αύξηση του ΕΚΑΣ σε 21.000 δρχ. το μήνα, δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους τους εγγεγραμμένους ανέργους) ενισχύουν σημαντικά τον κοινωνικό ιστό ασφάλειας. Το πλέγμα παρεμβάσεων ολοκληρώνεται με το Δίκτυο Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Απολεισμό (ΔΕΦΑ)

Οσον αφορά το σύστημα Πρόνοιας, ο στόχος είναι η ***υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής με ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.*** Με ριζοσπαστικές πρωτοβουλίες και τολμηρές παρεμβάσεις καταπολεμάται η γραφειοκρατία και αναδεικνύεται ο επιτελικός ρόλος του κράτους στο πεδίο της πρόνοιας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Η Πολιτεία εξακολουθεί να διαδραματίζει τον κύριο ρόλο στο σχεδιασμό και την εποπτεία των κοινωνικών προγραμμάτων. Ταυτόχρονα, αξιοποιούνται και κινητοποιούνται οι ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας των πολιτών, με τη γνώση, την εμπειρία και τις δυνατότητες άμεσης ανταπόκρισης στα κοινωνικά προβλήματα, στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας.

Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας

Θεσμοθετήθηκε και σταδιακά μεγαλώνει ο **Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας**, ένας σύγχρονος φορέας εθνικής εμβέλειας ο οποίος καλείται να αναλάβει το ρόλο του συντονισμού ολόκληρης της προσπάθειας στον τομέα της πρόνοιας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Ο Οργανισμός προήλθε από τη συγχώνευση τριών μεγάλων οργανισμών (του ΠΙΚΠΑ, του ΕΟΠ και του Κέντρου Βρεφών «Μητέρα»). Η φιλοσοφία της συγχώνευσης: «Τίποτε δεν καταργείται. Όλα συνενώνονται και οι δράσεις τους ενοποιούνται σύμφωνα με τις ανάγκες της σημερινής κοινωνίας».

Νέες κοινωνικές υπηρεσίες

Ιδρύθηκε και υλοποιείται με ταχείς ρυθμούς (κατ' αρχήν στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη) το **Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας**. Το Κέντρο αποτελεί οργανωμένο δίκτυο με στόχο την επείγουσα παροχή κοινωνικής φροντίδας σε άτομα ή οικογένειες που έχουν έκτακτη ανάγκη βοήθειας. Μέσα στο 2000 ολοκληρώνονται τα κτίρια που στεγάζουν 24 Κέντρα Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σε ισάριθμους νομούς της χώρας, καθώς και το Κέντρο Στήριξης Αυτιστικών Ατόμων.

Εθελοντισμός

Η ανάπτυξη του εθελοντισμού στοχεύει στη στήριξη (χωρις την παραμικρή χειραγώγηση) των μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Καθορίζονται ηθικά κίνητρα και τιμητικές διακρίσεις για φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Καταγράφονται όλοι οι φορείς με στόχο την καλύτερη επικοινωνία μεταξύ τους και το συντονισμό των δράσεων που οι ίδιοι προωθούν. Θεσμοθετείται **Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας,** στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι των κοινωνικών οργανώσεων με σκοπό την ανάπτυξη του δημοσίου διαλόγου και την επιστημονική τεκμηρίωση της πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας.

Ναρκωτικά

Η συστηματική καταπολέμηση της εξάρτησης από τα ναρκωτικά ενισχύεται με τη δημιουργία 39 Κέντρων Πρόληψης σε 29 νομούς της χώρας, ενώ προγραμματίζεται η ταχεία λειτουργία άλλων 45 Κέντρων. Εκατοντάδες στελέχη εκπαιδεύονται για να επανδρώσουν τα Κέντρα και άλλες μονάδες. Λειτουργούν 4 Μονάδες Υποκατάστασης με Μεθαδόνη (2 στην Αθήνα και 2 στη Θεσσαλονίκη) και σύντομα θα λειτουργήσει νέα μονάδα στον Πειραιά. Λειτουργεί Δίκτυο Θεραπευτικών Υπηρεσιών στην Πάτρα (προβλέπεται και στην Καβάλα), Κέντρο Βοήθειας για τους χρήστες (με οδοντιατρείο, παθολογικό ιατρείο, μικροβιολογικό εργαστήριο και υπηρεσία νομικής υποστήριξης), Κινητή Μονάδα για την πρόληψη των θανάτων από υπερβολική χρήση κ.ά. Νέες μονάδες προγραμματίζεται να λειτουργήσουν σε ολόκληρη την επικράτεια.

Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Η στήριξη της ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνία των ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι κύριος στόχος της πολιτικής πρόνοιας. Περισσότερα από 100.000 τέτοια άτομα λαμβάνουν χρηματικές ενισχύσεις. Εφαρμόζεται ο θεσμός της Κάρτας Αναπηρίας για την παροχή διαφόρων διευκολύνσεων στους δικαιούχους. Υλοποιούνται παρεμβάσεις για τη βελτίωση της προσπελασιμότητας δημοσίων χώρων και κτιρίων. Ενθαρρύνεται η απασχολησιμότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες με την ίδρυση και τη λειτουργία Προστατευομένων Παραγωγικών Εργαστηρίων, καθώς και των Κέντρων Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης.

Κοινωνικά ευπαθείς ομάδες

Δεκάδες ειδικά προγράμματα απευθύνονται σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, με στόχο την οικονομική ενίσχυση και την κοινωνική υποστήριξη όπου υπάρχει ανάγκη: προγράμματα για την επανένταξη των παλιννοστούντων, την υποδοχή των προσφύγων, τη φιλοξενία παιδιών των φαναριών, την υποστήριξη ανήλικων παραβατών, την κοινωνική ένταξη των τσιγγάνων, την ενίσχυση των θυμάτων θεομηνιών κ.ά. Τα προγράμματα αποτελούν **ειδικές παρεμβάσεις για την ανακούφιση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.** Η διαρκής συμπλήρωση και ενίσχυση αυτών των προγραμμάτων είναι συστατικό στοιχείο της πολιτικής πρόνοιας.

Ολοκλήρωση του ιστού ασφαλείας
Το Δίκτυο Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό (ΔΕΦΑ)

Ο στόχος μας για την επόμενη τετραετία είναι η εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για όλους τους Έλληνες μέσα από την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο νέος θεσμός συμπληρώνει τα τυχόν κενά όλων των μέτρων πρόνοιας και όλων των υφιστάμενων κοινωνικών παροχών έτσι ώστε τελικα να μην υπάρχει ελληνική οικογένεια που να κινείται κάτω από ένα ανεκτό επίπεδο διαβίωσης.
Η Πολιτεία - αλλά και η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι διάφορες οργανώσεις κοινωνικής αλληλεγγύης - σήμερα στηρίζει και χρηματοδοτεί ένα εκτεταμένο δίκτυο ενεργειών και πρωτοβουλιών με κορυφαία σημεία:

✔ Το Εθνικό Σύστημα Υγείας και
✔ Το Εθνικό Σύστημα Πρόνοιας

Ακόμη

✔ **Επιδοτεί** την χρήση κοινωνικών αγαθών από ευρύτατα κοινωνικά στρώματα (π.χ συγκοινωνίες)

✔ **Διευκολύνει** την πρόσβαση εκτεταμένων στρωμάτων σε κρίσιμα αγαθά (π.χ. περίθαλψη ανασφαλίστων)

✔ **Επιδοτεί** το εισόδημα πολλών κατηγοριών και τις συντάξεις των χαμηλόμισθων (Επιδόματα ΑΜΕΑ, ΕΚΑΣ, ενισχύσεις πολυτεκνικών οικογενειών, υπερήλικες κ.λπ).

✔ **Χρηματοδοτεί** τους πολίτες και τις οικογένειες που βρίσκονται σε μία δύσκολη συγκυρία (π.χ. σεισμοί)

✔ **Σχεδιάζει** και υλοποιεί προγράμματα για την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού διαφόρων κατηγοριών (π.χ. παλινοστούντες, τσιγγάνοι)

Το Κοινωνικό Κράτος δημιουργεί ένα πλέγμα πολιτικών που φροντίζουν ώστε οι ατυχίες που συναντάμε στη ζωή να μη γίνουν αφορμή για κοινωνικό αποκλεισμό - δημιουργούν δηλαδή ένα δίκτυ που στηρίζει και βοηθά τον πολίτη να ανακτήσει και να αναπτύξει τις δυνάμεις του.
Το πλέγμα αυτό χρειάζεται συμπλήρωση και ολοκλήρωση:

- Χρειάζεται να γίνει πιο *πυκνό* - να καλύπτει περισσότερες περιπτώσεις.
- Χρειάζεται να γίνει πιο *προνοητικό* - να προλαμβάνει καταστάσεις.
- Χρειάζεται να γίνει πιο *εξατομικευμένο* - να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε περίπτωσης.
- Χρειάζεται να γίνει πιο *ευέλικτο* - να δίνει ευρηματικές λύσεις ώστε να θεραπεύεται η ρίζα του κακού.
- Χρειάζεται να γίνει πιο *ανοικτό* - να χρησιμοποιεί την έμφυτη αλληλεγγύης του λαού μας.
- Χρειάζεται να γίνει πιο *δημοκρατικό* - να σέβεται τα δικαιώματα και την προσωπικότητα του πολίτη που χρειάζεται βοήθεια.

Παράλληλα με τις σταθερές πολιτικές του Κοινωνικού Κράτους δημιουργούμε τώρα το **«Δίκτυο Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό»** ώστε να βοηθήσουμε έγκαιρα και αποτελεσματικά ειδικές κατηγορίες συμπολιτών μας που βρίσκονται παγιδευμένοι στη φτώχεια, την περιθωριοποίηση, την εξάρτηση ή σε άλλες μορφές κοινωνικής απομόνωσης.

Με το Δίκτυο Ενάντια στη Φτώχεια και τον Αποκλεισμό διαμορφώνονται όλες οι αναγκαίες συμπληρωματικές δράσεις για κάθε συγκεκριμένη οικογένεια ή για κάθε συγκεκριμένο άτομο χωρίς οικογένεια. Έτσι θα υπάρχουν για όλους αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης.

Το Δίκτυο λειτουργεί σε δύο επίπεδα:

Α. Σχεδιασμός - Προγραμματισμός: Καταγράφει κοινωνικά προβλήματα, κοινωνικές πρωτοβουλίες, συνεννοείται με τους κοινωνικούς φορείς, και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, εισηγείται στα αρμόδια Υπουργεία άμεσες ενέργειες. Καταθέτει στη Βουλή ετήσια έκθεση για την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική αλληλεγγύη.

Β. Άμεσες Ενέργειες: Σε κάθε νομό αρχικά και αργότερα σε κάθε Δήμο δημιουργείται Υπηρεσία η οποία κατευθύνει τους πολίτες ώστε αυτοί να αξιοποιούν πλήρως τις κοινωνικές υπηρεσίες και όλες τις άλλες δυνατότητες που τους προσφέρει το Κοινωνικό Κράτος. Στην υπηρεσία αυτή υπηρετούν κοινωνικοί λειτουργοί αλλά και εθελοντές.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στην αξιοποίηση της εθελοντικής προσφοράς: των εισφορών, της εθελοντικής εργασίας, της κοινωνικής εργασίας. Καθιερώνονται κίνητρα για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ειδικές κατηγορίες πολιτών, όπως συνταξιούχοι, νέοι άνεργοι κ.λ.π.

Το Δίκτυο χρηματοδοτείται εν μέρει από τον προϋπολογισμό, τα πλεονάσματα των ασφαλιστικών ταμείων και ιδιωτικές εισφορές. Πολλές από τις δράσεις εντάσονται στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Στο Δίκτυο εντάσσονται και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αλληλεγγύης.

Το Δίκτυο Ενάντια στη Φτώχεια και τον Αποκλεισμό προστατεύει, για παράδειγμα:

- ✔ Ανασφάλιστους και οικονομικά αδύναμους που χρειάζονται περίθαλψη
- ✔ Άνεργους χωρίς επίδομα ανεργίας και οικογενειακή στήριξη
- ✔ Φτωχούς υπερήλικες χωρίς σύνταξη και συγγενείς
- ✔ Παλιννοστούντες
- ✔ Τσιγγάνους
- ✔ Εξαρτημένα άτομα (π.χ. ναρκωτικά, αλκοολισμός)
- ✔ Άτομα που έχουν εγκαταλείψει το σπίτι τους λόγω βίας και κακομεταχείρισης (ξυλοδαρμοί γυναικών, παιδιών) κ.λπ
- ✔ Αποφυλακισμένους

4 Η πολιτική για την Υγεία

Η πολιτική υγείας συμπληρώνει την κοινωνική πολιτική, αποτελώντας απαραίτητο συστατικό του συστήματος κοινωνικής προστασίας, του κοινωνικού κράτους. Οι άξονες της πολιτικής μας για την υγεία την επόμενη τετραετία είναι τέσσερις: **εκσυγχρονισμός της υγειονομικής υποδομής, βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας, αναβάθμιση της κοινωνικής ασφάλισης υγείας, άνοδος του επιπέδου υγείας του πληθυσμού.**

1. Εκσυγχρονισμός της υγειονομικής υποδομής

Με την ίδρυση του ΕΣΥ πριν από 17 χρόνια εγκαινιάστηκε το μεγάλο κεφάλαιο της ποσοτικής επέκτασης της υγειονομικής υποδομής. Τότε η Ελλάδα ήταν σχεδόν υπανάπτυκτη υγειονομικά - με λίγα κρατικά νοσοκομεία, συγκεντρωμένα κυρίως στην Αθήνα. Τώρα η χώρα μας διαθέτει ένα πλήρες δίκτυο μονάδων υγείας, ισόρροπα κατανεμημένο σε ολόκληρη την επικράτεια.

Κατασκευή νέων νοσοκομείων-πτερυγών

Η ποσοτική επέκταση του ΕΣΥ βρίσκεται στην τελευταία της φάση. **Τεράστιες επενδύσεις** στις νοσοκομειακές υποδομές προσθέτουν **8.000 σύγχρονες νοσοκομειακές κλίνες** σε όλη τη χώρα. Τα νοσοκομεία «Παπαγεωργίου» Θεσσαλονίκης και Πανεπιστημιακό Λάρισας έχουν αρχίσει να λειτουργούν κανονικά. **Μέσα στο 2000 θα τεθούν σε πλήρη λειτουργία τα νέα νοσοκομεία Ρόδου, Χανίων, Καλαμάτας, Σερρών και Αλεξανδρούπολης**, καθώς και οι νέες πτέρυγες των νοσοκομείων **Σπάρτης, Τρίπολης, Κορίνθου και Ψυχιατρικού Αθηνών.** Με το νοσοκομείο του Θριασίου και το Πανεπιστημιακό στο Χαϊδάρι (που θα ολοκληρωθεί το 2001) καλύπτονται οι υγειονομικές ανάγκες της Δυτικής Αττικής.

Αναβάθμιση πεπαλαιωμένων νοσοκομείων

Χάρη στο φιλόδοξο πρόγραμμα κατασκευής νέων νοσοκομείων και νέων πτερυγών το οποίο εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια, η υγειονομική υποδομή της χώρας είναι κατά μεγάλο μέρος καινούρια. Ωστόσο, παραμένουν πολλά παλαιότερα νοσοκομεία, ιδίως στην Πρωτεύουσα, τα οποία. χρειάζονται **αναβάθμιση.** Αυτό υλοποιείται ήδη: πρόσφατα παραδόθηκαν **700 κλίνες σε πέντε νοσοκομεία** (ΚΑΤ, Γενικό Κρατικό, «Σωτηρία», Ευαγγελισμός και Ερυθρός Σταυρός) σε μονόκλινα, δίκλινα και τρίκλινα σύγχρονα δωμάτια με όλες τις ανέσεις, στη θέση θαλάμων των 6 έως 14 κλινών. Το πρόγραμμα αναβάθμισης θα συνεχιστεί, με στόχο τον εκσυγχρονισμό του συνόλου της υγειονομικής υποδομής.

Ειδικές μονάδες - ΕΚΑΒ - Τηλεϊατρική

Ο εξοπλισμός των μονάδων με ιατρικά μηχανήματα ανανεώνεται, με στόχο την **τεχνολογική αναβάθμιση όλων των νοσοκομείων,** ιδιαίτερα των νομαρχιακών. Εξειδικευμένα τμήματα και ειδικές μονάδες λειτουργούν σε όλα τα μεγάλα νοσοκομεία. Το ΕΚΑΒ απλώνεται σταδιακά σε όλη τη χώρα. Τα νησιά θωρακίζονται και από υγειονομικής πλευράς: λύνεται το πρόβλημα των αεροδιακομιδών ασθενών με την παραλαβή 5 ελικοπτέρων και δύο μικρών αεροσκαφών, καθώς και με την πλήρη λειτουργία 26 ελικοδρομίων στα νησιά του Αιγαίου. Με την σύνδεση 40 κέντρων υγείας και περιφερειακών ιατρείων με τα νοσοκομεία του ΕΣΥ, μέσω του δικτύου τηλεϊατρικής, αίρεται η απομόνωση από την οποία κινδύνευαν λόγω γεωγραφικής θέσης.

2. Βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας

Η επίτευξη του στόχου της δημιουργίας ενός πλήρους δικτύου σύγχρονων μονάδων υγείας σε ολόκληρη την επικράτεια μας επιτρέπει να στραφούμε προς τον επόμενο στόχο: τη βελτίωση της λειτουργίας όλων των μονάδων, για ένα σύγχρονο σύστημα προσανατολισμένο στην **εξυπηρέτηση του πολίτη.**

Σύγχρονοι θεσμοί διαχείρισης

Η αποτελεσματικότερη λειτουργία των νοσοκομείων απαιτεί νέους θεσμούς διαχείρισης, οι οποίοι θα

επιτρέπουν στις διοικήσεις να διοικούν ενώ ταυτόχρονα θα διασφαλίζουν την απόλυτη υπεράσπιση του δημοσίου συμφέροντος. Ο στόχος είναι η δημιουργία όλων των προϋποθέσεων ώστε η μεγαλύτερη ευελιξία των μονάδων του ΕΣΥ να μεταφράζεται σε θωράκιση του δημόσιου χαρακτήρα του και αναβάθμιση των υπηρεσιών που αυτό παρέχει στους πολίτες.

Εξωνοσοκομειακή περίθαλψη

Η βελτιωμένη λειτουργία του δημόσιου συστήματος υγείας επιβάλλει και την αναβάθμιση της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης. Οι πολιτικές που ήδη υλοποιούνται αφορούν τη διασύνδεση των υφισταμένων μονάδων μεταξύ τους και με τα νοσοκομεία, την κάλυψη των κενών υποδομής όπου υπάρχουν, την αναθεώρηση των όρων συνεργασίας των ταμείων και του Δημοσίου με συμβεβλημένους ιατρούς, διαγνωστικά κέντρα και άλλες ιδιωτικές μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας. Ο στόχος είναι να τεθεί το σύνολο των ανθρώπινων και υλικών πόρων του τομέα της υγείας **στην υπηρεσία του δημοσίου συμφέροντος,** για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και την πληρέστερη αντιμετώπιση των υγειονομικών του αναγκών.

Ένταξη του ιδιωτικού τομέα στην εθνική πολιτική υγείας

Η σχέση του δημόσιου συστήματος υγείας με τον ιδιωτικό τομέα δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται από εχθρότητα, ούτε από υποτέλεια. Ένα σύγχρονο ΕΣΥ δεν φοβάται τον ανταγωνισμό με τον ιδιωτικό τομέα, αντίθετα επιζητεί συνεργασίες στη βάση της διαφάνειας, του αμοιβαίου συμφέροντος και της ικανοποίησης των αναγκών υγείας του πολίτη. Αυτό προϋποθέτει την εποπτεία του ιδιωτικού τομέα υγείας, τόσο ως προς τη χρηματοδότηση (ιδιωτική ασφάλιση υγείας) όσο και ως προς τη παροχή υπηρεσιών υγείας (νοσηλευτήρια, διαγνωστικά κέντρα, ιδιωτικά ιατρεία). Για το σκοπό αυτό έχουν ετοιμαστεί δύο Προεδρικά Διατάγματα, τα οποία πρόκειται σύντομα να τεθούν σε ισχύ. Η γενική κατεύθυνση είναι η ένταξη του ιδιωτικού τομέα σε μια εθνική πολιτική υγείας, με βασικό στόχο τη **διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών** - και κατ' επέκταση την προστασία των πολιτών που κάνουν χρήση των υπηρεσιών του.

Έλεγχος της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας

Η αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων του πολίτη αλλά και η συνεχής βελτίωση της παρεχόμενης περίθαλψης απαιτεί τη συστηματική αξιολόγηση της ποιοτικής στάθμης των υγειονομικών υπηρεσιών, είτε παρέχονται από το δημόσιο είτε από τον ιδιωτικό τομέα. Για το σκοπό αυτό έχει αρχίσει η προετοιμασία για την ταχεία λειτουργία του Ινστιτούτου Ελέγχου και Αξιολόγησης της Ποιότητας των Υπηρεσιών Υγείας.

Κατάρτιση και επιλογή στελεχών

Η επιλογή Προέδρων επί θητεία με αρμοδιότητα manager ολοκληρώνεται για τα 13 μεγαλύτερα νοσοκομεία, ενώ πρόκειται να ακολουθήσουν και τα νοσοκομεία μικρότερης δυναμικότητας σε κλίνες. Παράλληλα, γίνεται μια μεγάλη προσπάθεια κατάρτισης στελεχών του ΕΣΥ σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης μονάδων υγείας με υποτροφίες για σπουδές στο εξωτερικό και με τη συμμετοχή πολύ περισσοτέρων σε επιμορφωτικά σεμινάρια. Ο στόχος είναι η παραγωγή ικανού αριθμού στελεχών για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των έμψυχων και των υλικών πόρων του συστήματος, καθώς και για την καλύτερη εξυπηρέτηση κάθε πολίτη που χρησιμοποιεί ή επισκέπτεται τις μονάδες υγείας.

Ανθρώπινο δυναμικό

Η ποιοτική αναβάθμιση του δημόσιου συστήματος υγείας απαιτεί επίσης μια πολιτική για το ανθρώπινο δυναμικό του τομέα. Το πρόγραμμα στελέχωσης για την εύρυθμη λειτουργία των μονάδων υγείας οδηγεί σε προσλήψεις 3.000 ιατρών και 10.000 νοσηλευτικού και άλλου προσωπικού. Επί πλέον, μελετώνται μέτρα για την επιβράβευση της αυξημένης προσφοράς εκ μέρους των ιατρών και των νοσηλευτών, κίνητρα για την προσέλκυση στο σύστημα νοσηλευτών, βοηθητικών ειδικοτήτων και καταρτισμένων στελεχών διοίκησης,

αλλά και νέοι τρόποι για να αντιμετωπιστεί η υπερ-προσφορά ιατρών και να επιτευχθεί η αντιστοίχηση των ειδικοτήτων τους με τις σημερινές και τις μελλοντικές ανάγκες του συστήματος.

Επανασχεδιασμός του υγειονομικού χάρτη

Η ισορροπημένη κατανομή των υγειονομικών μονάδων στην περιφέρεια είναι αποφασιστικής σημασίας για την καλύτερη φροντίδα των ασθενών και την αποτροπή άσκοπων μετακινήσεων προς τα νοσοκομεία των μεγάλων κέντρων. Μελετάται ο επανασχεδιασμός του υγειονομικού χάρτη της χώρας, έτσι ώστε αντί για κατακερματισμό σε μικρές νοσοκομειακές μονάδες που υπολειτουργούν **να υπάρχουν παντού ισχυρά νοσοκομεία,** ικανά να αντιμετωπίσουν μόνα τους τις ανάγκες υγείας της περιφέρειας. Θεσμοθετούνται βελτιωμένα κίνητρα για τη στελέχωση των μονάδων υγείας σε απομακρυσμένες περιοχές της επικράτειας.

3. Αναβάθμιση της κοινωνικής ασφάλισης υγείας

Χρηματοδοτική σταθερότητα

Η ποιοτική αναβάθμιση της λειτουργίας του συστήματος προϋποθέτει χρηματοδοτική σταθερότητα και τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των τεράστιων ποσών που Κράτος και ταμεία υγείας διοχετεύουν στο σύστημα. Για το λόγο αυτό, μελετώνται ρυθμίσεις για τη συγκέντρωση των διαθέσιμων πόρων, με στόχο την **καλύτερη αξιοποίησή** τους, την επιτάχυνση των χρηματοδοτικών ροών και την απάλειψη της αβεβαιότητας των διοικήσεων των μονάδων υγείας για το ύψος της συνολικής χρηματοδότησης.

Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών

Ένα σύγχρονο σύστημα ασφάλισης υγείας οφείλει να διασφαλίζει ότι κάθε δραχμή εισφοράς του ασφαλισμένου οδηγεί στο μέγιστο δυνατό όφελος για την υγεία των ασθενών. Για το σκοπό αυτό έχει συσταθεί η Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, με αποφασιστική αρμοδιότητα την ενιαία διενέργεια **προληπτικών και κατασταλτικών ελέγχων** για τη νομιμότητα των συναλλαγών μεταξύ ασφαλιστικών ταμείων και των συμβεβλημένων με αυτά ιατρών και άλλων.

Οργανισμός Περίθαλψης Ασφαλισμάνων Δημοσίου

Μέχρι πρόσφατα οι ασφαλισμένοι του Δημοσίου δεν είχαν δικό τους ταμείο υγείας με αποτελέσμα οι εισφορές τους να μην μπορούν να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η πρόσφατη ίδρυση Οργανισμού Περίθαλψης Ασφαλισμένων του Δημοσίου θέτει τις βάσεις για την ανάπτυξη σύγχρονων μεθόδων παρακολούθησης των δαπανών και περιστολής της σπατάλης, με σκοπό την καλύτερη περίθαλψη των ασφαλισμένων.

Εκλογίκευση φαρμακευτικής φροντίδας

Στο ίδιο πνεύμα κινείται η δημόσια πολιτική στον τομέα του φαρμάκου. Η εφαρμογή νέου συστήματος τιμολόγησης των φαρμάκων και η θεσμοθέτηση λίστας των φαρμάκων συμβάλλουν **στον περιορισμό της φαρμακευτικής δαπάνης χωρίς όμως να στερούν από κανέναν ασφαλισμένο τα φάρμακα που χρειάζεται.** Επίσης, εντείνονται οι προσπάθειες και η ενημέρωση του κοινού για την καταπολέμηση της πολυφαρμακίας, η οποία αποτελεί απειλή όχι τόσο για τα οικονομικά των ταμείων όσο για τη υγεία των πολιτών.

Ενιαίος Κανονισμός Παροχών

Η εκλογίκευση του συστήματος ασφάλισης υγείας συνεπάγεται και την εναρμόνιση των κανονισμών παροχών των φορέων ασφάλισης υγείας. Η εναρμόνιση αυτή έχει προχωρήσει αρκετά όσον αφορά τη φαρμακευτική φροντίδα, ενώ, όσον αφορά την ιατρική φροντίδα, ολοκληρώνεται η μελέτη κρίσιμων πλευρών του ζητήματος για την ταχεία λήψη αποφάσεων. Ο τελικός στόχος είναι η **ενοποίηση** των όρων παροχής υπηρεσιών μεταξύ όλων των φορέων ασφάλισης υγείας.

4. Άνοδος του επιπέδου υγείας του πληθυσμού

Η αναβάθμιση του ΕΣΥ και η βελτίωση της ποιότητας των φροντίδων υγείας είναι η βάση της πολιτικής υγείας. Όμως, οι υπηρεσίες υγείας είναι το μέσο, όχι ο σκοπός. Ο σκοπός είναι η εξασφάλιση του υψηλότερου δυνατού επιπέδου ζωής και υγείας στους πολίτες της χώρας.

Περισσότερη και καλύτερη ζωή

Η επέκταση του ΕΣΥ, αλλά και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, έχουν ανεβάσει το επίπεδο υγείας των Ελλήνων τόσο ώστε σήμερα είναι **από τα πιο υψηλά παγκοσμίως.** Από το 1980 μέχρι τώρα, ο μέσος όρος ζωής των Ελλήνων αυξήθηκε κατά τρία χρόνια - και των Ελληνίδων κατά τέσσερα χρόνια. Το 1980 σχεδόν 18 στα 1000 νεογέννητα έχαναν τη ζωή τους πριν φθάσουν στα πρώτα τους γενέθλια - σήμερα αυτό συμβαίνει μόνο σε 7 στα 1000. Ο αριθμός των γυναικών που πέθαιναν στον τοκετό έφθανε το 1980 τις 18 το χρόνο - σήμερα είναι μόλις 2. **Οι δείκτες δεν είναι ψυχροί, όπως ισχυρίζονται μερικοί. Αντίθετα, αποκαλύπτουν μια ιστορία περισσότερης και καλύτερης ζωής για έναν ολόκληρο λαό.**

Από την περίθαλψη στην υγεία

Για να διατηρηθεί η υπεροχή της Ελλάδας έναντι των περισσοτέρων χωρών της Ευρώπης ως προς το επίπεδο υγείας των πολιτών, μελετάται **«πρόγραμμα προστασίας της ζωής και προαγωγής της υγείας».** Οι απαιτούμενες πρωτοβουλίες προϋποθέτουν τη συμμετοχή της κοινωνίας και αγκαλιάζουν όλο το εύρος της κρατικής δραστηριότητας.

Δημόσια υγεία

Πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας, ιδίως για τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, όπως είναι οι μετανάστες, οι μουσουλμάνοι της Θράκης και οι τσιγγάνοι. Οι σχετικές δράσεις που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή περιλαμβάνουν παρακολούθηση των μεταδοτικών ασθενειών, προγράμματα εμβολιασμού, έλεγχο ποιότητας τροφίμων κλτ. Σημαντικό ρόλο στην κατεύθυνση αυτή πρόκειται να διαδραματίσουν καινοτόμοι θεσμοί δημόσιας υγείας που δημιουργήθηκαν ή ενεργοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια, όπως είναι τα Περιφερειακά Εργαστήρια Δημόσιας Υγείας, τα Διασυνοριακά Κέντρα Υγείας, το Εθνικό Κέντρο Επιδημιολογικής Παρακολούθησης και Παρέμβασης κ.ά.

Πρόληψη

Πρωτοβουλίες προληπτικής ιατρικής, όπως pap test για όλες τις γυναίκες άνω των 40 ετών. Προαγωγή υγιεινών τρόπων ζωής και διατροφικών συνηθειών. Προγράμματα άθλησης για ενήλικες. Προγράμματα κατά των ναρκωτικών, του αλκοολισμού κ.ά. Υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας. Ενιαία πολιτική για τα τροχαία ατυχήματα που καταστρέφουν τις ζωές εκατοντάδων ανθρώπων (κυρίως νέων) κάθε χρόνο, με στόχο τη δραστική μείωση των θανάτων και τραυματισμών. Αξιοποίηση για το σκοπό αυτό της προόδου της επείγουσας ιατρικής, της σταδιακής επέκτασης του ΕΚΑΒ σε όλη την επικράτεια, καθώς και της βελτίωσης της οδικής ασφάλειας που οφείλεται στην αναβάθμιση του οδικού δικτύου της χώρας.

Ποιότητα ζωής και Ασφάλεια των Πολιτών

107

1

Οι στόχοι μας: ποιότητα ζωής, αξιοπρέπεια και ασφάλεια στην καθημερινότητα

Πρωταρχικό μέλημα και κύρια προτεραιότητα της πολιτικής μας είναι η συνεχής άνοδος του επιπέδου διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των πολιτών. Πρόκειται για τις δύο συνισταμένες που προσδιορίζουν την ευημερία των πολιτών σε δεδομένες χρονικές στιγμές. Η ανάπτυξη για μας ήταν και είναι μια ποιοτική και όχι απλώς οικονομική διαδικασία. Ο σκοπός της ανάπτυξης είναι να εξασφαλίσει σε κάθε πολίτη χώρο και δυνατότητες, ώστε να κάνει πράξη την αντίληψή του για το πώς θέλει να ζει, το ευ ζην. Γι' αυτό, **τα προβλήματα της ποιότητας ζωής είναι στο επίκεντρο της πολιτικής ζωής.**

Η ποιότητα ζωής συγκαθορίζεται από πολλούς παράγοντες : τη μορφή της πόλης και της γειτονιάς, το καθαρό περιβάλλον, την καθημερινότητα, την ποιότητα και την απόλαυση του ελεύθερου χρόνου. Δεν θέλουμε να καθορίζουμε αυταρχικά τις αντιλήψεις των πολιτών για την ευημερία. **Διασφαλίζουμε όμως τις προϋποθέσεις για να διαμορφώσουν την καθημερινή ζωή τους με αξιοπρέπεια και ποιότητα.**
Οι παρεμβάσεις μας αφορούν μακροπρόθεσμες δράσεις για τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος και της πόλης, για την ποιότητα των συγκοινωνιών αλλά και «μικρά» ζητήματα που ωστόσο είναι σημαντικά για τον τρόπο που ο καθένας μας βιώνει τη ζωή του.
Βελτιώνουμε την ποιότητα της καθημερινότητας καταπολεμώντας το έγκλημα και τις αιτίες του. Στόχος μας είναι η πλήρης **αποκατάσταση συνθηκών σιγουριάς και αξιοπρέπειας** στη καθημερινή ζωή των πολιτών. Ευημερία του πολίτη σημαίνει σήμερα και ασφάλεια στη ζωή του, στην εργασία του, στην υγεία, στη γειτονιά του.

2

Περιβαλλοντική αλληλεγγύη των γενεών και αειφόρος ανάπτυξη

Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί την κύρια παρακαταθήκη της μιας γενιάς προς τις επόμενες, θεμέλιο και της αειφόρου ανάπτυξης και της αλληλεγγύης των γενεών. Ταχεία οικονομική ανάπτυξη που βασίζεται σε κατασπατάληση των φυσικών πόρων ή υποβάθμιση της ποιότητας ζωής δεν μπορεί να είναι ανεκτή. Δεν νοείται να βασίζουμε τη δική μας ευημερία στην επιβάρυνση μελλοντικών γενεών. Ανάπτυξη υπάρχει μόνον μέσα από την αειφορία. Η ανάπτυξη ή είναι αειφόρος ή δεν υπάρχει.

Η ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον είναι στόχος κατάλληλων αναπτυξιακών επιλογών, οι οποίες εξαντλούν όλες τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας. Είναι όμως και θέμα δραστηριοποίησης όλων των πολιτών - της οικολογικής συνείδησης και ενεργοποίησης όλων.

Η αυξανόμενη ευαισθησία των λαών στην ανάγκη για προστασία του περιβάλλοντος ανοίγει την προοπτική μιας διαφορετικής αντιμετώπισης στο εξής. Δημιουργεί την ελπίδα διαμόρφωσης ευρύτερων διεθνών και κοινωνικών συμμαχιών γύρω από τα θέματα του τόπου και του τρόπου που ζούμε. Στον αιώνα που έρχεται, η προστασία του περιβάλλοντος αποκτά χαρακτήρα επείγοντος και κυρίαρχου κοινωνικού δικαιώματος.

Εμείς θεωρούμε απαραίτητη την **ενσωμάτωση της οικολογικής διάστασης στο σύστημα αξιών της κοινωνίας και της οικονομίας.** Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο έχουν η καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης όλων των πολιτών και η έμπρακτη αποδοχή από τις παραγωγικές δυνάμεις της πολυδιάστατης σχέσης της ποιότητας του περιβάλλοντος με την ανάπτυξη.

Η περιβαλλοντική μας πολιτική στοχεύει αφ' ενός στην πρόληψη νέων αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και αφ' ετέρου στην αναβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Βασικές κατευθύνσεις στην άσκηση της περιβαλλοντικής μας πολιτικής είναι:

- **Συνεχής, αυστηρή και οργανωμένη προστασία του περιβάλλοντος, σε όλο το εύρος της χώρας και ιδία σε υποβαθμισμένες και προστατευόμενες περιοχές.**

- **Διασφάλιση της δημόσιας υγείας, από τις άμεσες και έμμεσες παρενέργειες που προκαλούνται από τη μόλυνση και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.**

- **Προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς (μνημεία, διατηρητέα κτίσματα, ιστορικοί τόποι κλπ.). Περιβαλλοντική ένταξη και λειτουργία των στοιχείων πολιτισμού στους χώρους όπου δημιουργήθηκαν ή βρίσκονται.**

- **Εξασφάλιση και κατάλληλη διαμόρφωση διαρκώς περισσοτέρων χώρων για δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής.**

- **Προστασία περιοχών που κινδυνεύουν από την απρογραμμάτιστη και αλόγιστη τουριστική ανάπτυξη.**

- **Πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την άσκηση δραστηριοτήτων στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας - όπως η βιομηχανία-βιοτεχνία, η γεωργία, οι μεταφορές, η ενέργεια, ο τουρισμός, τα λατομεία - και την κάλυψη οικιστικών αναγκών.**

- **Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση στα θέματα περιβάλλοντος.**

- **Αυστηρή εφαρμογή της βασικής αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» τις βλάβες που προκαλεί.**

Η πολιτική μας εξειδικεύεται στις ακόλουθες ενότητες:

Φυσικό περιβάλλον

- Πρόγραμμα ήπιας μορφής συνολικής ανάπτυξης των ορεινών περιοχών της χώρας μας. - Προώθηση νέων μορφών τουρισμού φιλικών προς το περιβάλλον.

- Αποκατάσταση, προστασία, διαχείριση και ανάδειξη δασικών και άλλων σημαντικών οικοσυστημάτων καθώς και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

- Αποκατάσταση, διαχείριση και αναβάθμιση σημαντικών περιοχών του Εθνικού Δικτύου NATURA 2000 - Εθνικοί Δρυμοί, Υγροβιότοποι, Θαλάσσια Πάρκα, Ακτές, Μνημεία της Φύσης, Οικολογικά ευαίσθητες περιοχές.

- Εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων γεωργίας και δασοπονίας σε όλες τις απειλούμενες αγροτικές περιοχές και ιδιαίτερα στον ορεινό και νησιωτικό χώρο.

- Αύξηση των δασοπονικών φυτεύσεων σε γεωργικώς αργούσες εκτάσεις.

- Αύξηση των αναδασώσεων σε δασικές περιοχές και παραλίες.

- Ανάπτυξη προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας.

- Συνεχής ενίσχυση των μέτρων πυροπροστασίας των δασικών οικοσυστημάτων, με συμμετοχή της Αυτοδιοίκησης και εθελοντών.

- Προγράμματα για την αύξηση του Αστικού-Περιαστικού Πρασίνου.

- Δημιουργία χώρων δασικής αναψυχής σε όλα τα αξιόλογα περιαστικά δάση της χώρας.

- Παρεμβάσεις αντιμετώπισης της διάβρωσης των εδαφών από πυρκαγιές.

- Προγραμματισμένες ενέργειες αντιμετώπισης της ερημοποίησης, κυρίως στο νησιωτικό χώρο.

- Δημιουργία Δασικών Χωριών σε 15 ορεινές περιοχές για την αναδόμηση των Οικοσυστημάτων της χώρας και την ενίσχυση της Οικο-Ανάπτυξης και του Οικοτουρισμού στην ύπαιθρο με στόχο τη συγκράτηση και την προαγωγή της ενασχόλησης του πληθυσμού.

- Μέτρα αποφυγής της αποψίλωσης δασικών περιοχών που κινδυνεύουν από την ανεξέλεγκτη ελεύθερη άσκηση αιγοπροβατοτροφίας.

- Παρεμβάσεις σε περιοχές που παρουσιάζεται υφαλμύρωση των υδατικών πόρων.

- Ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος.

Υδάτινο περιβάλλον

- Προγραμματισμένη διαχείριση των νερών για την προστασία τους σε όλη την επικράτεια. Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης άντλησης των υδατικών αποθεμάτων.

- Ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης, με προτεραιότητα στις ευαίσθητες περιοχές και με κριτήρια Δημόσιας Υγείας, Τουρισμού και Πολιτισμού.

- Αποτελεσματική διαχείριση των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων, με τον έλεγχο όλης της παραγωγικής διαδικασίας.

- Μέτρα για τη μείωση των συγκεντρώσεων νιτρικών, στα υπόγεια και επιφανειακά νερά, που οφείλονται σε γεωργικές διαδικασίες.

- Καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης, όπως και όποτε εμφανίζεται.

Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα.

- Μείωση του όγκου οικιακών απορριμμάτων, με προγράμματα διαχωρισμού, ανακύκλωσης, ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης καθώς και δημιουργία περιφερειακών κέντρων ανακύκλωσης.

- Θέσπιση αυστηρότερων προδιαγραφών για τα προϊόντα, ώστε να είναι περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον, τόσο κατά τη χρήση τους όσο και μετά από αυτήν.

- Ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη συνολική διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων.

- Μείωση των συγκεντρώσεων οργανικών υλών στο έδαφος, που οφείλεται σε γεωργικές καλλιέργειες.

- Διαρκής αστυνόμευση λειτουργίας ανεξέλεγκτων χωματερών.

- Δημιουργία οργανωμένων αυστηρά λειτουργούντων χώρων διαχείρισης απορριμμάτων.

- Αποκατάσταση παλαιών χώρων διάθεσης απορριμμάτων.

Εθνικό Κτηματολόγιο

- Ταχύρυθμη κατάρτιση του Εθνικού Κτηματολογίου με προτεραιότητα στις περιοχές τουριστικής ανάπτυξης και στις ευαίσθητες περιοχές (δάση, βιότοποι, τοπία φυσικού κάλους, ιστορικοί τόποι κ.ά.).

- Βαθμιαία ανάπτυξη των γραφείων εξυπηρέτησης πολιτών και των Γραφείων Κτηματολογίου.

Οι επιμέρους πολιτικές μας εξυπηρετούνται από νέους θεσμούς και μηχανισμούς ελέγχου, εκπαίδευσης και ενημέρωσης.

Προχωρούμε στην:

- Οργάνωση και λειτουργία μηχανισμού ελέγχου της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες (Σώμα Επιθεωρητών Περιβάλλοντος).

- Εκπόνηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης και κατάρτισης.

- Ενίσχυση της δυνατότητας πρόσβασης του κοινού σε δεδομένα που αφορούν το περιβάλλον (όπως ποιότητα και ποσότητα εκπομπών των βιομηχανικών δραστηριοτήτων) ώστε να είναι σε θέση να ελέγχει τους ρυπαίνοντες αλλά και να διαμορφώνει περιβαλλοντική συνείδηση.

- Συνεχή ενημέρωση των αγροτών σε θέματα χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και των κτηνοτρόφων σε θέματα ελεγχόμενης βόσκησης και διαχείρισης αποβλήτων.

- Πληροφόρηση και εκπαίδευση των οδηγών για την ορθολογικότερη χρήση του αυτοκινήτου.

- Πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σε θέματα ορθολογικής χρήσης της ενέργειας.

- Προγράμματα ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα διαχείρισης απορριμμάτων και επικίνδυνων αποβλήτων.

- Προγράμματα προώθησης του θεσμού του «εθελοντή δασοπυροσβέστη».

3 Ανθρώπινη πόλη Ανθρώπινη καθημερινότητα

Η καθημερινότητά μας, τις τελευταίες δεκαετίες, έχει αλλάξει σημαντικά. Καινούργιοι κανόνες, καινούργιες συνήθειες, καινούργιοι περιορισμοί, μαζί με άλλες γενικότερες εξελίξεις, έχουν αλλοιώσει τη φυσιογνωμία της γειτονιάς όπως την έχουμε γνωρίσει, με το ανθρώπινό της πρόσωπο.
Βέβαια, δεν μπορούμε να αναβιώσουμε κάτι που διαμορφώθηκε σε μια άλλη εποχή, εξέφραζε τις τότε ανάγκες, αλλά και διέθετε πολύ πιο λίγα μέσα για να τις ικανοποιήσει. Σήμερα ζούμε σε μια άλλη πραγματικότητα, με νέες δυνατότητες που πρέπει να αξιοποιηθούν. Δυνατότητες για καλύτερους όρους διαβίωσης, κατοίκησης και συγκατοίκησης, με λιγότερα προβλήματα, με καλύτερο ποιοτικά περιβάλλον, ένα χώρο όπου να χαίρεσαι να ζεις.

Θέλουμε στη νέα τετραετία 2000-2004 να φτιάξουμε μια **σύγχρονη γειτονιά, που θα έχει όμως πάλι ανθρώπινο πρόσωπο.** Που θα διευκολύνει την επικοινωνία, θα ενώνει, θα δίνει ζωή, ασφάλεια, ποιότητα. Να δημιουργήσουμε ένα μοντέλο σύγχρονης γειτονιάς, με πλήρη κοινωνικό εξοπλισμό, ασφάλεια, ελεύθερους χώρους, οικολογικές υποδομές ενέργειας, θέρμανσης, αποβλήτων. Να βάλουμε τα αποτελέσματα της παγκόσμιας προόδου στην υπηρεσία του πολίτη.

1. Η δημιουργία ενός νέου αστικού περιβάλλοντος

Η δημιουργία των προϋποθέσεων για την άνθιση της σύγχρονης γειτονιάς με ανθρώπινο πρόσωπο δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ωστόσο, είμαστε αποφασισμένοι να προχωρήσουμε στις πολυτομεακές παρεμβάσεις που απαιτούνται για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.

Βελτίωση αστικού περιβάλλοντος
➤ Ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής που σχετίζονται με τις αστικές μεταφορές, όπως, ολοκλήρωση του Μετρό στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, κατασκευή οδικών δακτυλίων και ανισόπεδων κόμβων, επέκταση λεωφορειοδρόμων, δημιουργία προαστιακών σιδηροδρόμων και συνεχής εκσυγχρονισμός των μέσων αστικών συγκοινωνιών.
➤ Εκπόνηση και εφαρμογή εθνικών, περιφερειακών και τοπικών ολοκληρωμένων χωροταξικών σχεδίων.
➤ Εκπόνηση σχεδίων χωρικής ανάπτυξης των νέων Δήμων που δημιουργήθηκαν σύμφωνα με το σχέδιο «Καποδίστριας».
➤ Έλεγχος της ανεξέλεγκτης εξάπλωσης των πόλεων (εκτός σχεδίου δόμηση, αυθαίρετα, ΖΟΕ, χρήσεις γης κλπ.).
➤ Ανάδειξη και αξιοποίηση των ελεύθερων χώρων στα αστικά κέντρα ως χώρων πρασίνου και αναψυχής (Ελληνικό, Γουδί, Πύργος Βασιλίσσης, Ελαιώνας στην Αθήνα, παλαιά στρατόπεδα, χώροι δημοσίου κ.ά).
➤ Ανάπλαση, ανάδειξη και αναβάθμιση κέντρων πόλεων και υποβαθμισμένων περιοχών.
➤ Διαμόρφωση στις πόλεις δικτύου πρασίνου και χώρων πολιτιστικής ζωής και κοινωνικών δραστηριοτήτων.
➤ Διατήρηση και ανάδειξη σημαντικών ιστορικών και πολιτιστικών χώρων.
➤ Δημιουργία ποδηλατοδρόμων σε αστικές περιοχές, παραλίες, βουνά.
➤ Πεζοδρομήσεις γύρω από τα σχολικά κτίρια. Βελτιώσεις αύλειου και περιβάλλοντος χώρου σχολείων.
➤ Ένταξη και συσχέτιση των αστικών κέντρων σε «Δίκτυα Πόλεων» με βάση την αρχή της αλληλεξάρτησης και συμπληρωματικότητας των προβλημάτων, των σχεδιασμών και των λύσεων.
➤ Αισθητική αναβάθμιση των εισόδων της Αθήνας (Δαφνί, οδός Αχαρνών, οδός Πειραιώς κ.ά.), της Θεσσαλονίκης (δυτική πύλη, υποβαθμισμένες περιοχές) και των πρωτευουσών νομών.
➤ Υπογειοποίηση δικτύων διανομής ηλεκτρικού ρεύματος στα αστικά και ημιαστικά κέντρα καθώς και σε αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς χώρους.
➤ Ενθάρρυνση της προώθησης συστημάτων αντιρρυπαντικής τεχνολογίας.
➤ Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία/ βιοτεχνία.
➤ Επέκταση του φυσικού αερίου στη βιομηχανική και οικιακή χρήση.
➤ Χρήση εναλλακτικών καυσίμων και τεχνολογιών στις μεταφορές.
➤ Εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης των αστικών μεταφορών με περιβαλλοντικά κριτήρια.
➤ Δημιουργία χώρων στάθμευσης σε συνδυασμό με εγκαταστάσεις μετεπιβίβασης για διευκόλυνση της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς.
➤ Εφαρμογή νέου ΓΟΚ όσον αφορά την ενεργειακή συμπεριφορά των κτιρίων.

Αυτό το πρότυπο-μοντέλο θα μπορεί να γίνει οδηγός, πιλότος, για να εφαρμοστεί στη συνέχεια προσαρμοσμένο στα δεδομένα και στις ανάγκες κι άλλων περιοχών, ελεύθερα επιλεγμένο από τις τοπικές κοινωνίες. Αυτό το νέο σχέδιο για τη **γειτονιά του 2000** μπορούμε να το φτιάξουμε συγκεντρώνοντας τις δημιουργικές δυνάμεις της κοινωνίας, τις ιδέες μας, τις γνώσεις μας και τις ευαισθησίες μας, όλοι μαζί, και να το χρηματοδοτήσουμε από το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Είναι ένα **έργο μεγάλης πνοής** που το ΠΑΣΟΚ αυτή την τετραετία φιλοδοξεί να το ξεκινήσει και να το παραδώσει στους Έλληνες πολίτες ως ένα από τα σημαντικότερα έργα της πολιτική του.

Σκοπός μας η **ποιοτική αναβάθμιση της καθημερινότητας.** Βαθιά μας πίστη είναι ότι ένα σύγχρονο κράτος δεν πρέπει να ασχολείται μόνο με τις «μεγάλες» προκλήσεις. Πρέπει να ασχολείται εξ ίσου και με εκείνα που μπορεί να ακούγονται τετριμμένα και καθημερινά, γι' αυτόν που τα ζει όμως είναι η προσωπική του αγωνία, αυτά που τον κουράζουν και καθορίζουν τη δικιά του ποιότητα ζωής.

Τα νοσοκομεία, οι δρόμοι, οι συγκοινωνίες, οι δημόσιες υπηρεσίες και οι ποικιλώνυμοι οργανισμοί είναι χώροι όπου ο πολίτης αισθάνεται άγχος, αβεβαιότητα και υποβάθμιση της προσωπικότητάς του, ενώ θα έπρεπε να συναντά συμπαράσταση και διάθεση εξυπηρέτησης.
Οι καινούργιοι περιορισμοί της καθημερινής μας ζωής αυξάνουν την επιθετικότητα στη συμπεριφορά μας, συρρικνώνουν την κοινωνικότητά μας, οχυρώνουν τον πολίτη στην ιδιωτική του ζωή, τον απομακρύνουν από τον πλούτο του συλλογικού, θέτουν σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή. Συνεχής επιδίωξή μας είναι η δημιουργία αποτελεσματικού κράτους, που θα προσφέρει **βελτιωμένες υπηρεσίες στον πολίτη.**
Το ερώτημα λιγότερο ή περισσότερο κράτος δεν απασχολεί ιδιαίτερα τον πολίτη. Αποφασιστικής σημασίας είναι η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται.

2. Ελεύθερος χρόνος

Ο τρόπος ζωής μας, η καθημερινή μας λειτουργία, οι ανάγκες και η αντιμετώπισή τους, η κατοικία και το ευρύτερο δομημένο περιβάλλον, οι ανθρώπινες σχέσεις και επαφές, έχουν αλλάξει σημαντικά. Καινούργιες συνθήκες, καινούργιοι περιορισμοί έχουν αλλοιώσει και σ' ορισμένες περιπτώσεις έχουν «στεγνώσει» τη ζωή μας και ιδιαίτερα τον ελεύθερο χρόνο μας, σε ατομική, οικογενειακή, φιλική, κοινωνική βάση.

Αξιοποιώντας τις νέες δυνατότητες που υπάρχουν, φιλοδοξούμε να προωθήσουμε σχεδιασμένα μια **νέα αντίληψη για τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου** μας. Με συγκεκριμένες δράσεις, μέτρα, υποδομές, κοινωνικούς θεσμούς, προγράμματα. Σ' αυτή τη νέα πρόταση ζωής **θα αξιοποιηθεί όλο το δυναμικό της χώρας.** Οι δομές της πολιτείας, η αυτοδιοίκηση, οι οργανώσεις, οι πολίτες.

Βασικός χώρος για τη δημιουργική διαχείριση του ελεύθερου χρόνου μας είναι ο ευρύτερος χώρος διαβίωσης, η γειτονιά με τη σύγχρονη μορφή της. Προς αυτή την κατεύθυνση ήδη υλοποιούνται προγράμματα προσέγγισης των πολιτών κάθε ηλικίας. Στόχος μας είναι η προσπάθεια αυτή, τα χρόνια που έρχονται, να λάβει κινηματικό πολιτιστικό χαρακτήρα.

Βασική μας επιδίωξη αποτελεί να εντοπίσουμε τις νέες ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί και μέσα από την προσπάθεια ικανοποίησής τους να επιτύχουμε τη σφυρηλάτηση νέων κοινωνικών δεσμών - με **κύριο άξονα το χτίσιμο της σύγχρονης γειτονιάς.** Πιστεύουμε ότι η ανθρώπινη επικοινωνία και η κοινωνική αλληλεγγύης θα βοηθήσουν στην επίλυση των προβλημάτων του σημερινού πολίτη και θα αποτελέσουν τον αναγκαίο καταλύτη για τη σύσφιξη των ανθρώπινων σχέσεων που βρίσκονται σε ύφεση.

Οι παρεμβάσεις μας, προκειμένου να είναι αποτελεσματικές, προϋποθέτουν τη **δημιουργική συνεργασία των τοπικών κοινωνιών.** Οι κοινωνίες αυτές θα αναλάβουν πρωτοβουλίες , θα υιοθετήσουν δραστηριότητες που θα φέρουν τους κατοίκους της κοινότητας πιο κοντά τον ένα με τον άλλο. Θα αναδείξουν και θα συζητήσουν τα κοινά ενδιαφέροντα. Θα φροντίσουν για την απάλειψη των διαχωριστικών γραμμών . Μόνο έτσι οι άνθρωποι θα κάνουν το πρώτο βήμα . Θα πλησιάσουν ο ένας τον άλλο και θα προσπαθήσουν μέσα από την κοινή δράση να δώσουν απαντήσεις σε κοινά προβλήματα και ανάγκες.

Αποφασιστική σημασία για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος θα έχουν :

- η πρόσκληση για γόνιμο διάλογο σε όλες τις κοινωνικές δυνάμεις προκειμένου να προβληματιστούν και να καταθέσουν τις απόψεις και τις ιδέες τους σχετικά με το θέμα
- η οργάνωση νέων, ελκυστικών προγραμμάτων σε επίπεδο γειτονιάς.
- η ενεργοποίηση των συνοικιακών συμβουλίων και των συμβουλίων περιοχής .
- η ενίσχυση του ρόλου των εθελοντικών οργανώσεων .
- η ευρηματική χρησιμοποίηση της υφιστάμενης υποδομής αλλά και η δημιουργία νέας - όπως η αξιοποίηση των αιθουσών σχολικών συγκροτημάτων και δημοτικών κτιρίων, η δημιουργία κέντρων ελευθέρου χρόνου , η παροχή κινήτρων για ενοποίηση ακαλύπτων χώρων και η δημιουργία κοινόχρηστων αιθουσών στις νέες πολυκατοικίες κ.α π.

Επιζητούμε: την περαιτέρω ανάπτυξη προγραμμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού γιά όλους. Για το παιδί, το νέο, τη γυναίκα, τον άνδρα, τον μεσήλικο, τον ηλικιωμένο, την οικογένεια, τους φίλους, τη γειτονιά.

- Την ανάπτυξη προγραμμάτων στο χώρο εργασίας, στο σχολείο, στο χώρο της θητείας, για όλες τις ομάδες πληθυσμού.
- Την επέκταση δυνατοτήτων δημιουργικής απασχόλησης, εκδρομών, κουβέντας, περιπάτου, συνύπαρξης.
- Τη διαμόρφωση χώρων αναψυχής σε πόλεις, σε παραλίες, σε βουνά.

Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε αυτή τη νέα πρόταση ζωής είναι αναντικατάστατος. Η συμμετοχή όλων σε αυτή τη νέα στάση ζωής είναι η φιλοδοξία μας.

4
Η ασφάλεια των πολιτών: προϋπόθεση ελευθερίας και ποιότητας ζωής

Η ελευθερία των πολιτών, η ελεύθερη, αυτόνομη και ανθρώπινη διαμόρφωση και βίωση της καθημερινής ζωής προϋποθέτει την ασφάλεια: το **αίσθημα της προστασίας** από τις απειλές αλλά και την **εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τα μέσα του κράτους δικαίου.** Η ίδια η άσκηση των δικαιωμάτων προϋποθέτει την ασφάλεια. Η ανασφάλεια θίγει κατά πρώτο λόγο τους ασθενέστερους και δυναμιτίζει την κοινωνική συνοχή.

1. Καταπολέμηση του εγκλήματος

Η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι η ασφαλέστερη χώρα στην Ευρώπη. Ωστόσο η εγκληματικότητα και άλλες μορφές αντικοινωνικής συμπεριφοράς αποτελούν και για τη χώρα μας, όπως και για άλλες σύγχρονες κοινωνίες ένα κεντρικό πρόβλημα. Η **καταπολέμηση του εγκλήματος,** η εδραίωση του αισθήματος ασφάλειας στη γειτονιά και στην ύπαιθρο είναι στοιχεία της ποιότητας ζωής, είναι **όρος της συνοχής της κοινότητας** και ταυτόχρονα **ενίσχυση των ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού,** αυτών που θίγονται περισσότερο από το έγκλημα, αυτών που δεν μπορούν να "αγοράσουν την προστασία".

Οι δράσεις μας για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας

1) Τιμωρία του καθημερινού εγκλήματος, εντατικοποίηση των ελέγχων και ενίσχυση της τεχνικής πρόληψης με την **παρουσία των αστυνομικών στους δρόμους** και σε περιοχές με υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας ή σε περιοχές "υψηλού κινδύνου". **Μέσα στο 1999 οι πεζές περιπολίες σχεδόν δεκαπλασιάστηκαν.** Επεκτείνουμε την εφαρμογής του εθνικού σχεδίου αστυνόμευσης **"Ασφαλείς Πόλεις"**, το οποίο δίνει έμφαση στις πεζές και εποχούμενες περιπολίες και περιλαμβάνει ενέργειες όχι μόνο για την καταστολή του εγκλήματος, αλλά και για την πρόληψή του. Ήδη έχουν οργανωθεί και λειτουργούν μικτές ομάδες περιπολιών στο σύνολο των αστυνομικών της Αθήνας και του Πειραιά αποτελούμενο από 730 πεζές περιπολίες, 820 περιπολικά και 130 μοτοσικλέτες. Λειτουργεί επίσης, σύστημα πεζών περιπολιών στα πολυσύχναστα σημεία όλων των πόλεων της επικράτειας

2) **Καταπολέμηση των νέων μορφών του οικονομικού εγκλήματος** που συχνά συνδέεται με άλλες μορφές παραβατικότητας. Οι μέθοδοι και οι μηχανισμοί μας εκσυγχρονίζονται ώστε να αντιμετωπιστούν οι νέες μορφές εγκληματικότητας που έχουν αναπτυχθεί λόγω των εξελίξεων των νέων τεχνολογιών.

3) **Αντιμετώπιση του φαινομένου της λαθρομετανάστευσης** στο πλαίσιο μιας σύγχρονης μεταναστευτικής πολιτικής με την περαιτέρω ενίσχυση της φύλαξης των συνόρων και των ελέγχων των παρανόμων μεταναστών. Η Υπηρεσία Συνοριακής Φύλαξης θα ενισχυθεί περαιτέρω προκειμένου να συμβάλει ουσιαστικά και στην αποτροπή του διασυνοριακού εγκλήματος.

4) **Περιορισμό της εγκληματικότητας που συνδέεται με τα ναρκωτικά** μέσω μιας λογικής, αποτελεσματικής και ανθρώπινης πολιτικής. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην πρόληψη και στη φύλαξη των σχολείων με την αυξημένη παρουσία της ΕΛΑΣ.

5) **Αντιμετώπιση** των φαινομένων βίας και **παραβατικότητας των νέων** σε συνδυασμό με πολιτικές πρόληψης και καταπολέμησης των αιτίων της παραβατικής συμπεριφοράς στις νεώτερες ηλικίες. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η συνεργασία της ΕΛΑΣ με την Εισαγγελία Ανηλίκων, τις παιδοψυχιατρικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας σε τοπικό επίπεδο.

6) Ειδική **αντιμετώπιση των εγκλημάτων κατά των παιδιών** και της **ενδοοικογενειακής βίας.** Εισάγεται ειδική νομοθεσία για τα εγκλήματα κατά των παιδιών με πρόβλεψη αυστηρότερων ποινών για τους δράστες ενώ προβλέπεται ειδική εκπαίδευση και υποδομή για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας μέσα στην οικογένεια με την οργάνωση υπηρεσιών υποδοχής θυμάτων .

7) Ένταση και βελτίωση της **καταπολέμησης του εθνικού και διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος.** ιδίως με την τοποθέτηση αξιωματικών- συνδέσμων στα Γραφεία Europol και Interpol και την κατάρτιση διμερών συμφωνιών αστυνομικής συνεργασίας με κράτη της Βαλκανικής και της Μεσογείου.

8) Αντιμετώπιση της **παράνομης οπλοφορίας**

9) Καταπολέμηση της **διαφθοράς** και της **παράνομης απασχόλησης.**

2. Αποτελέσματα και μέσα της πολιτικής ασφάλειας

Τα αποτελέσματα των προσπαθειών μας είναι σημαντικά. Ήδη καταγράφουμε **σημαντική μείωση της εγκληματικότητας και αύξηση του αριθμού των εξιχνιάσεων.** Ειδικότερα όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στατιστικά στοιχεία εγκληματικότητας, υπάρχει σημαντική μείωση σε σχέση με το 1998 του αριθμού των διαπραχθέντων αδικημάτων της λεγόμενης "βαρειάς" εγκληματικότητας, όπως οι ληστείες που μειώθηκαν κατά 14% και ειδικά αυτές των Τραπεζών που μειώθηκαν κατά 54,24% οι ανθρωποκτονίες κατά 3% και οι κλοπές - διαρρήξεις κατά 23%.

Η μείωση που σημειώθηκε τον τελευταίο χρόνο στα περισσότερα εγκλήματα αντικατοπτρίζει τη σημαντική προσπάθεια που γίνεται από την Αστυνομία, για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Αυτό όμως δεν μας εφησυχάζει . Θα εξακολουθήσουμε και θα εντείνουμε τις προσπάθειές μας στον τομέα αυτό με τη λήψη όλων των πρόσθετων αναγκαίων μέτρων.

Για την επίτευξη των στόχων μας επιχειρούμε **ουσιαστικές τομές** που αφορούν:

- Τον οργανωτικό και λειτουργικό εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων και της τακτικής δράσης τους, ώστε να καταστούν περισσότερο αποτελεσματικές. Ενισχύουμε την αστυνομία με **κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό** και **σύγχρονα μέσα υποστήριξης** ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες.

- Την **ίδρυση Αρχηγείου του Σώματος** καθώς και περιφερειακών υπηρεσιών με αποφασιστικές αρμοδιότητες ώστε να επιτευχθεί η αναγκαία διοικητική και λειτουργική αυτοτέλεια της Ελληνικής Αστυνομίας και να ενισχυθεί η αποκεντρωμενή δράση της.

- Την **σύσταση Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων** του Σώματος με κεντρική αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη σε όλη την επικράτεια των εγκλημάτων στα οποία εμπλέκονται αστυνομικοί.

- Την ίδρυση **Ινστιτούτου Αντεγκληματικής Πολιτικής,** ενός ανεξάρτητου και ευρείας αποδοχής φορέα, ο οποίος απαντά στην κατεπείγουσα και επιτακτική ανάγκη αλλαγής του τρόπου προσέγγισης του εγκληματικού φαινομένου μέσα από την επιστημονική έρευνα και μελέτη, μέσα από την εκπόνηση μεσο-μακροπρόθεσμων προγραμμάτων από ειδικά καταρτισμένους ανθρώπους.

- Την βελτίωση των σχέσεων Αστυνομίας - πολιτών με πρώτο βήμα τη **λειτουργία Γραφείου Επικοινωνίας με τον Πολίτη,** μιας υπηρεσίας κύριο έργο της οποίας είναι η παροχή ενημέρωσης και συμβουλευτικής υποστήριξης για θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, μέσω της τηλεφωνικής γραμμής 1890, σε όσους πολίτες το επιθυμούν. Η πρωτοβουλία αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της γενικότερης προσπάθειας για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

3. Η συμμετοχή της κοινωνίας στη δημιουργία συνθηκών ασφάλειας

Εγκαινιάσαμε μια νέα φιλοσοφία για τον τρόπο αντιμετώπισης της εγκληματικότητας που βασίζεται στην συνεχή πολυκλαδική **συνεργασία της Αστυνομίας με τους πολίτες και τους κοινωνικούς φορείς**, ώστε να καταστεί κοινή συνείδηση ότι η μείωση της εγκληματικότητας αποτελεί **υπόθεση όλων μας** και όχι μόνο των διωκτικών μηχανισμών. Προσβλέπουμε στην ενίσχυση του ρόλου των τοπικών κοινωνιών και της τοπικής αυτοδιοίκησης στην περιστολή και τον έλεγχο κυρίως της μικρο-μεσαίας παραβατικότητας. Δηλώνουμε την απόλυτη αντίθεσή μας στις τακτικές της αυτοδικίας, του στιγματισμού και του αποκλεισμού των «υπόπτων» και των «διαφορετικών» από τη ζωή της κοινότητας και τις δραστηριότητες της.

Ενισχύουμε τον ***ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*** στην περιστολή και τον έλεγχο κυρίως της "μικρο-μεσαίας" εγκληματικότητας με τη θέσπιση στους Δήμους και τις Κοινότητες των Συμβουλίων Πρόληψης Εγκληματικότητας που ομολογουμένως παρά την μικρή διάρκεια λειτουργίας τους εμφανίζουν σημαντική προσφορά. Ο θεσμός των **Συμβουλίων Πρόληψης της Εγκληματικότητας** σε συνδυασμό με τη δημιουργία

των Γραφείων Αστυνόμευσης σε όλες τις Αστυνομικές Δ/νσεις της χώρας είναι δύο ισχυρά μέσα για την εφαρμογή της "κοινοτικής αστυνόμευσης": μιας πολιτικής που προάγει την συναίνεση μεταξύ αστυνομίας, κοινότητας και κοινωνικών φορέων, μιας πολιτικής που ενθαρρύνει την ενεργητική συμμετοχή των πολιτών τόσο στην επεξεργασία, όσο και στην εφαρμογή της αντεγκληματικής πολιτικής.

Το ποινικό δίκαιο και η καταστολή δεν μπορούν να καταπολεμήσουν τα αίτια της εγκληματικότητας. Η δράση μας κατά της εγκληματικότητας συνοδεύεται από μία βαθιά παρέμβαση στην κοινωνία, προσανατολισμένη στην κοινωνική πολιτική, στην πολιτική απασχόλησης, στη συνοχή και τις αξίες του ανθρωπισμού. Επιδιώκουμε μια σκληρή πολιτική απέναντι στο έγκλημα και τις ποικίλες μορφές του αλλά και μια σκληρή πολιτική απέναντι στα αίτια του εγκλήματος όπως η ανεργία και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

4. Ασφάλεια και ποιότητα ζωής

Οδική ασφάλεια

Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από αυξημένη κινητικότητα με τα επακόλουθα προβλήματα των συγκοινωνιακών και κυκλοφοριακών προβλημάτων η οδική ασφάλεια είναι **κρίσιμο μέγεθος για την ποιότητα ζωής**. Στόχος μας είναι ο περιορισμός των τροχαίων ατυχημάτων, η ανακούφιση των κυκλοφοριακών συνθηκών και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, καθώς και η ευαισθητοποίηση των χρηστών των δρόμων.

Αναπτύσσουμε σε ετήσια βάση ειδικό πρόγραμμα αντιμετώπισης των τροχαίων ατυχημάτων με τον καθορισμό ποσοτικών και ποιοτικών στόχων:

1. **Αύξηση του ποσοστού των ελέγχων** ταχύτητας, αλκοτέστ, χρήσης παθητικών μέσων ασφάλειας (ζώνη, κράνος, μέσα συγκράτησης παιδιών) και γενικά παραβάσεων του Κ.Ο.Κ. που συμβάλλουν στην πρόκληση σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων.

2. **Ενίσχυση των υπηρεσιών τροχαίας** με ανθρώπινο δυναμικό και νέα μέσα. Το τελευταίο διάστημα η δύναμη της Τροχαίας έχει ενισχυθεί με 243 τροχονόμους

3. Αστυνόμευση **σε εικοσιτετράωρη βάση** καθ' όλο το μήκος του εθνικού δικτύου.

4. Χρησιμοποίηση νέων μεθόδων αστυνόμευσης με καθιέρωση του μέτρου ελέγχου των επικινδύνων παραβάσεων με πληρώματα έμπειρων Τροχονόμων εποχούμενων σε αυτοκίνητα με συμβατικές πινακίδες και καθορισμό της "Παράβασης της εβδομάδας"

5. Επέκταση των προγραμμάτων αστυνόμευσης με την ονομασία **"σεβασμός στο συμπολίτη μας"**, (π.χ. απομάκρυνση των παράνομα σταθμευμένων οχημάτων) σε όλα τα αστικά κέντρα της χώρας.

6. Πραγματοποίηση κάθε χρόνο **εκπαιδευτικών προγραμμάτων** σε όλους τους υπηρετούντες στις Υπηρεσίες Τροχαίας.

7. Ενημέρωση χρηστών δρόμων - οδών (πεζών - οδηγών - μαθητών) σε θέματα **οδικής συμπεριφοράς** και οδικής ασφάλειας (καμπάνιες, διαλέξεις, έντυπο υλικό).

Όλες αυτές οι προσπάθειες απέδωσαν καρπούς και ήδη για πρώτη φορά μέσα στη δεκαετία και ενώ αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των οχημάτων καταγράφεται μείωση των τροχαίων ατυχημάτων συνολικά κατά 3% ενώ στα θανατηφόρα η μείωση είναι ακόμη μεγαλύτερη και πλησιάζει το 5%.

Καταστολή και πρόληψη εγκλημάτων κατά του περιβάλλοντος

Η καταπολέμηση των **εγκλημάτων κατά του περιβάλλοντος** με την άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν τον άνθρωπο, τη ζωή του και την περιουσία του η **αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών** αποτελούν πρωταρχικούς στόχους της πολιτικής μας. Το μέγεθός και η ιδιαιτερότητα αυτών των κινδύνων που προκύπτουν από τις φυσικές καταστροφές, τα βιομηχανικά και τεχνολογικά ατυχήματα, τις θεομηνίες και τις πυρκαγιές προσδιόρισε την πολιτική μας, την πρακτική μας, τις προτεραιότητές μας και την ευαισθησία μας στον τομέα αυτό.

Προωθούμε την αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό του Πυροσβεστικού Σώματος. Οι τομείς στους οποίους θα δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή κατά την επόμενη τετραετία είναι:

1. Η ενίσχυση του Πυροσβεστικού Σώματος με νέο προσωπικό και υπηρεσίες. (Για το 2000 προβλέπεται η πρόσληψη 4000 εποχικών πυροσβεστών και διαγωνισμός για 800 νέους δόκιμους πυροσβέστες)

2. Η ενίσχυση του εξοπλισμού του Πυροσβεστικού Σώματος με προμήθεια πυροσβεστικών αεροσκαφών, ελικοπτέρων και οχημάτων

3. Η περαιτέρω ενίσχυση της ΕΜΑΚ, η συμβολή και το έργο της οποίας είναι πανθομολογούμενο, με την ίδρυση νέων μονάδων στα Ιωάννινα, την Κομοτηνή και το Ηράκλειο.

4. Η εφαρμογή νέου συστήματος επικοινωνιών για καλύτερο συντονισμό των επιχειρήσεων.

5. Η εφαρμογή μέτρων για την ευαισθητοποίηση των πολιτών. Παραγωγή έντυπου ενημερωτικού υλικού, ραδιοφωνικών μηνυμάτων και τηλεοπτικών μηνυμάτων.

Τα μέτρα που έχουμε λάβει έως τώρα αποδίδουν, γεγονός που πιστοποιείται από την **μείωση των καμένων δασικών εκτάσεων κατά 94% το 1999** σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο. Συνεχίζουμε τις προσπάθειές μας σε στενή συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και μαζικούς φορείς όπως Εργατικά Κέντρα και Συνεταιριστικές Ενώσεις ώστε να προωθήσουμε και να ενισχύουμε περαιτέρω την **εθελοντική συμμετοχή στην πρόληψη και αντιμετώπιση** φυσικών καταστροφών. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι ένας τομέας που η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών είναι κρίσιμη για την επίτευξη των στόχων μας.

Τα δικαιώματα του Πολίτη σε μια Κοινωνία Ελευθερίας

Αναθεώρηση του Συντάγματος

119

Το γενικό πλαίσιο
Η αντίληψη μας για τα δικαιώματα

Τα δικαιώματα των πολιτών αποτελούν ταυτόχρονα ένα στοιχείο ενότητας και μια δύναμη αλλαγής. Ένα στοιχείο ενότητας, διότι η συμφωνία γύρω από τις αξίες που εκφράζουν αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια πάνω στα οποία στηρίζεται η δημοκρατία μας. Αλλά και μια δύναμη αλλαγής, διότι η εφαρμογή τους στην πράξη και με **ίδιο** τρόπο για όλους, επαναπροσδιορίζει διαρκώς την υφιστάμενη τάξη πραγμάτων **σύμφωνα με πιο προωθημένες κοινωνικές ισορροπίες.**

Το ΠΑΣΟΚ, από την πρώτη στιγμή, έθεσε **τα δικαιώματα των πολιτών στο κέντρο του προγράμματός του,** συμβάλλοντας με καθοριστικό τρόπο στην ανάπτυξη της θεσμικής και κοινωνικής συνειδητοποίησης της σπουδαιότητάς τους.

Γνώμονας και στόχος της πολιτικής μας είναι ***"πρώτα ο πολίτης".*** Δεν θέλουμε ένα κράτος-κηδεμόνα. Επιδιώκουμε ένα "Κράτος των δικαιωμάτων", μια πολιτεία για τους πολίτες. Πολίτες που βρίσκονται στο επίκεντρο, ως προσωπικότητες που δρουν, συμμετέχουν αλλά και απολαμβάνουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες μιας δημοκρατικής πολιτείας. Ο πολίτης δεν είναι μόνο αποδέκτης των κυβερνητικών πολιτικών. Θέλουμε να **συνδιαμορφώνει το γενικό συμφέρον, το παρόν και το μέλλον της χώρας, να εντάσσεται στην προοπτική της.** Ενισχύουμε τη θέση των πολιτών στην κοινωνία, προστατεύοντας και διευρύνοντας τα δικαιώματα, ανασυγκροτώντας τη Διοίκηση και το Κράτος, ώστε να μπορούν να βασίζονται σ'αυτό όσοι έχουν ανάγκη.

Συστατικό στοιχείο μιας αναπτυγμένης δημοκρατίας είναι όχι μόνο ο σεβασμός αλλά και η **ενίσχυση των δικαιωμάτων.** Η δημιουργία μιας κοινωνίας που θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες μας εξαρτάται σε αποφασιστικό βαθμό από **τη δυνατότητα των πολιτών να ασκούν στην πράξη** τα θεμελιώδη δικαιώματά τους και με τον τρόπο αυτό να αυτοπροσδιορίζονται και να εξελίσσονται ως υπεύθυνες και αυτόνομες προσωπικότητες.

Η κοινωνική προστασία είναι ένα από τα θεμέλια της κοινωνικής συνοχής, χωρίς την οποία μια χώρα καταδικάζεται αναπόφευκτα σε **κοινωνικά σχίσματα** και συγκρούσεις που έχουν αρνητικές επιπτώσεις, τόσο στην οικονομία όσο και στις ατομικές και συλλογικές συμπεριφορές. Έχουμε στραμμένη την προσοχή μας στην αντιμετώπιση του **"νέου κοινωνικού ζητήματος",** στους πολίτες εκείνους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη βοήθειας, στους ανέργους, τους νέους, τους ηλικιωμένους, τους **αποκλεισμένους,** τους οποίους το κράτος πρέπει να φροντίζει κατά προτεραιότητα.

Γνώρισμα μιας ισχυρής κοινωνίας είναι η **ανεκτικότητα,** η αναγνώριση του διαφορετικού και η **αρμονική ένταξή του στο σύνολο.** Επιδιώκουμε μια κοινωνία όπου ο καθένας έχει την ελεύθερη επιλογή των πεποιθήσεών του και αποδέχεται να απολαμβάνουν την ίδια ελευθερία και οι άλλοι. Επιδιώκουμε μία κοινωνία όπου κανείς δεν είναι αποκλεισμένος.

Σκοπός μας είναι να διαμορφωθεί μια άλλη σχέση κράτους και κοινωνίας στα ζητήματα αυτά. Μια σχέση που να βασίζεται στην αποτελεσματική λειτουργία του κράτους, αλλά και στην **ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας.** Το κράτος δεν απεκδύεται των ευθυνών του. Αντίθετα καλείται να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις. Προκλήσεις που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση, τις νέες μετακινήσεις, τις νέες τεχνολογίες, την αποδιάρθρωση παραδοσιακών αξιών και μορφών οργάνωσης και ζωής.

Έχουμε κατακτήσει και εδραιώσει ένα υψηλό επίπεδο δημοκρατίας. Δεν αρκούμαστε σε αυτό: στόχος μας είναι η διεύρυνση και η εμβάθυνσή της. **Η "δημοκρατία του 2000" δεν είναι υπόθεση μόνο των πολιτικών φορέων και των θεσμών, είναι υπόθεση της κοινωνίας.**

2

Πρώτα ο πολίτης: Ενίσχυση των δικαιωμάτων

Η δημοκρατία δεν απειλείται. Αποκτά όμως και αξιολογεί την ποιότητά της καθημερινά με μέτρο τα δικαιώματα των πολιτών. Προσανατολιζόμαστε στις απαιτήσεις της σύγχρονης πολιτικής που βασίζεται στη **συμμετοχή, τη συνεργασία και τον διάλογο.** Η Ελλάδα προσφέρει ένα επίπεδο προστασίας των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων που κινείται πάνω από το μέσο όρο των ευρωπαϊκών συνταγμάτων. **Δεν αγνοούμε ωστόσο τα πρακτικά προβλήματα που υπάρχουν στην άσκηση τους.** Καταγράφουμε την ελλιπή συμμετοχή, την άγνοια των δικαιωμάτων ή την παραίτηση από την άσκησή τους. Καταγράφουμε πρακτικές που αποθαρρύνουν ή εμποδίζουν τους πολίτες να απολαύσουν τα δικαιώματά τους.

Για αυτό οι παρεμβάσεις μας κατά τα τελευταία πέντε χρόνια επικεντρώνονται στη **βελτίωση της θέσης του πολίτη και στη διασφάλιση της ανεμπόδιστης άσκησης και πραγμάτωσης των δικαιωμάτων.** Κρίσιμες και ουσιαστικές **τομές** προς την κατεύθυνση αυτή υπήρξαν:

- η ίδρυση του Συνήγορου του Πολίτη,
- η ίδρυση της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
- η ενίσχυση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης

Πρόκειται για θεσμούς που λειτουργούν στο μεταίχμιο κοινωνίας και πολιτείας και η προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών είναι το πρωταρχικό αντικείμενο της αρμοδιότητάς τους.

Στηρίζουμε αυτούς τους θεσμούς και διαφυλάσσουμε την ανεξαρτησία τους ώστε να μπορούν να δρουν ως αμερόληπτοι ελεγκτές της εξουσίας, δημόσιας και ιδιωτικής αλλά και ως συμπαραστάτες του πολίτη. Στην επόμενη Βουλή ολοκληρώνεται η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης που θα προσδώσει σ' αυτές τις ανεξάρτητες αρχές συνταγματική κατοχύρωση, ώστε να λειτουργήσουν ως θεσμικές εγγυήσεις που περιβάλλουν το άτομο κατά την άσκηση των δικαιωμάτων του. Στην ίδια θεσμική πολιτική, της ενίσχυσης και επαύξησης της προστασίας των δικαιωμάτων, εντάσσεται και η ίδρυση της **Εθνικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** και της **Εθνικής Επιτροπής για τη Βιοηθική** (ν. 2667/1998).

Ο πολίτης του 2000 δεν είναι πλέον ο παρίας ή ο θεατής του πολιτικού συστήματος. Κάναμε γενναία βήματα και προσπαθούμε καθημερινά ώστε ο πολίτης να απεμπλακεί από το πλέγμα των πελατειακών σχέσεων και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή του τόπου σε **συνθήκες ελευθερίας, ισότητας και κοινωνικής αλληλεγγύης.** Προσβλέπουμε σε υπεύθυνους και συνειδητούς πολίτες που έχουν ιδέες, απόψεις, προτάσεις και ασκούν κριτική για το περιεχόμενο και την εφαρμογή των αποφάσεων.

Η κυβέρνηση ενισχύει τους θεσμούς συμμετοχής. Θεσπίζουμε και πραγματώνουμε **νέες διαδικασίες διαβούλευσης με οργανωμένες και άτυπες ομάδες πολιτών** για την επεξεργασία και λήψη των αποφάσεων που τους αφορούν, καθώς και **διαδικασίες συναπόφασης για τοπικά ζητήματα,** ώστε η αποκέντρωση και η ενίσχυση των αποκεντρωμένων κοινοτήτων να συνοδεύεται από τη μεγαλύτερη δυνατή αποκέντρωση των αποφάσεων.

3

Η κοινωνία των πολιτών, μια νέα κοινωνική δύναμη

Η εθελοντική δράση

Η σύγχρονη δημοκρατική πολιτεία ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις πρωτοβουλίες των πολιτών. **Η κυβέρνηση χρειάζεται, εμπιστεύεται, συνεργάζεται με την κοινωνία των πολιτών.** Με την πρόσφατη ψήφιση του νόμου για **την ενίσχυση των μη κυβερνητικών οργανώσεων (Ν. 2731/99)** καθώς και με το νόμο για την ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας (ν. 2646/1998) αυτή η κυβέρνηση υπήρξε η πρώτη στην Ελλάδα που αναγνώρισε το **"θεσμικό" ρόλο των εθελοντικών και μη - κυβερνητικών οργανώσεων,** σε διάφορους τομείς της κοινωνικής και δημόσιας ζωής, στον τομέα της υγείας και πρόνοιας, στον τομέα της αναπτυξιακής βοήθειας και συνεργασίας, στον τομέα των υπηρεσιών προς τα παιδιά και τους νέους. Στόχος μας η αντιμετώπιση των προβλημάτων στη βάση τους, η συμμετοχή των πολιτών στη λύση τους, η ανάπτυξη της αλληλεγγύης, η ανάληψη ευθυνών από τους πολίτες, εν τέλει η ανανέωση της κοινωνίας των πολιτών και συνακόλουθα η ανανέωση της πολιτικής ώστε να εκπληρωθεί το αίτημα- στόχος **"πρώτα ο πολίτης" .**

Αναζητούμε - **μαζί με τους πολίτες** - νέες μορφές συμμετοχής ώστε να συνδιαμορφώσουμε μία νέα καθημερινότητα. Δεν αποβλέπουμε μόνο στην ανάδειξη μορφών άμεσης δημοκρατίας ή στην αναβίωση παραδοσιακών κοινωνικών μορφών οργάνωσης και αλληλεγγύης, αλλά και στην **κοινωνική και υλική ανανέωση των γειτονιών, των πόλεων και των περιοχών της χώρας.** Προστατεύουμε τα δικαιώματα για να εξασφαλίσουμε την ποιότητα ζωής στην καθημερινότητα, τη βεβαιότητα ότι η καθημερινή ζωή των πολιτών αναπτύσσεται σε συνθήκες ελευθερίας, αξιοπρέπειας και ασφάλειας.

Για την επιτυχία της προσπάθειάς μας απαιτείται μια νέα **πολιτική στράτευση** από την πλευρά των πολιτών. Η στράτευση αυτή τα τελευταία χρόνια εκδηλώνεται με τον **εθελοντισμό** σε πολλά και διαφορετικά πεδία (π.χ. πρόνοια για κατηγορίες προσώπων με ειδικές ανάγκες, δασοπροστασία, συμμετοχή στην πολιτική προστασία, εκμάθηση ελληνικών σε παιδιά μεταναστών, τήρηση της κυκλοφορίας έξω από τα σχολεία). **Τα μέλη των εθελοντικών οργανώσεων είναι πάνω από όλα ενεργοί πολίτες.** Η αύξηση των εθελοντικών κινήσεων αποδεικνύει ότι η κοινωνία μας έχει δυνατότητες να αντιδρά θετικά απέναντι σε νέα ή παλιά κοινωνικά προβλήματα. Ότι, σιγά-σιγά, διαμορφώνεται **μια κοινωνία πολιτών με αίσθηση σεβασμού στον άλλο, αλληλεγγύη και αποτελεσματικότητα.**

Η Πολιτεία δεν έχει σκοπό ούτε να χειραγωγήσει ούτε να υποκαταστήσει τις κινήσεις αυτές. Στόχος της είναι **να άρει τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν και να τις ενισχύσει.** Να προαγάγει ενεργητικά και να αξιοποιήσει τον εθελοντισμό, να διοχετεύσει προς τις εθελοντικές οργανώσεις μέρος της ενεργητικότητας και της δυναμικότητας που είναι διάχυτες στην κοινωνία αλλά παραμένουν αναξιοποίητες. Εκτός από την αναγνώριση εκ μέρους της Πολιτείας των εθελοντικών μη κερδοσκοπικών οργανώσεων **ως συνομιλητών και συνεργατών της κατά την κατάστρωση και την εφαρμογή των πολιτικών της** στους επιμέρους τομείς, η Πολιτεία προσανατολίζεται στην :

- **ενθάρρυνση** τέτοιων κινήσεων με δημόσιες οικονομικές ενισχύσεις και προσεκτικές φορολογικές ελαφρύνσεις.

- την **προβολή** του έργου τους και τη θέσπιση ενός συστήματος αναγνώρισης της προσφοράς τους (βραβεία κλπ.)

- την ενίσχυση **αυτορρυθμιστικών ή ευέλικτων δημοσίων εποπτικών διαδικασιών** έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια.

Το θεσμικό υπόβαθρο για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων υφίσταται και εμπλουτίζεται διαρκώς. Τα ατομικά δικαιώματα όμως μπορούν να εκπληρώσουν την αποστολή τους μόνο όταν **οι πολίτες γνωρίζουν την ύπαρξή τους και έχουν συνείδηση της δυνατότητας να τα ασκήσουν.** Τα δικαιώματα πρέπει να είναι ορατά. Η έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματα δεν προκαλεί μόνο έλλειμμα διαφάνειας. Δεν υποβιβάζει μόνο τον πολίτη σε "επαίτη" των ίδιων του των δικαιωμάτων. Απαξιώνει κάθε προσπάθεια για την ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών.

4 Προστασία των πολιτών καταναλωτών

Προστασία των πολιτών - καταναλωτών

Ο αυτοκαθορισμός των πολιτών, το δικαίωμα της αυτόνομης διαμόρφωσης των απόψεων και των επιλογών τους και των σχεδίων ζωής τους δεν διακυβεύεται μόνο από το κράτος. Στη σύγχρονη καταναλωτική κοινωνία ο πολίτης-καταναλωτής έχει πολλές επιλογές αλλά ταυτόχρονα είναι έκθετος και νοιώθει πολλές φορές απροστάτευτος απέναντι στα παντοδύναμα μέσα ενημέρωσης και επηρεασμού, στους μηχανισμούς της διαφήμισης, στην ανεξέλεγκτη παραγωγή, στην πληθώρα των προϊόντων και υπηρεσιών, που θέτουν συχνά σοβαρά ζητήματα - ακόμη και ως προς την υγεία και την ασφάλειά του.

Διασφαλίζουμε το ουσιαστικό δικαίωμα επιλογών ενός πληροφορημένου πολίτη - καταναλωτή. Οργανώνουμε ένα **ολοκληρωμένο σύστημα εγγύησης των δικαιωμάτων του** που συγκροτείται από κανόνες αλλά και εργαλεία διαφάνειας και ελέγχου των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των μηχανισμών παραγωγής, διάθεσης και διαφήμισης προϊόντων και υπηρεσιών. Θωρακίζουμε τα δικαιώματά του με τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την αποτελεσματική άσκησή τους.

Η καινοτόμος νομοθεσία για την προστασία του καταναλωτή (Ν. 2251/94) εισήγαγε **ουσιαστικούς θεσμούς και μέσα προστασίας του καταναλωτή** όπως

➤ η **συλλογική προστασία** μέσω της συλλογικής αγωγής

➤ η προστασία στις **συμβάσεις από απόσταση** ή από την **παραπλανητική διαφήμιση,**

➤ **η προστασία των καταναλωτών των ΔΕΚΟ,**

➤ η συμμετοχή των καταναλωτικών οργανώσεων στο **Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών** και συνακόλουθα στη λήψη των αποφάσεων.

Πέντε χρόνια μετά (ν. 2741/99) ιδρύουμε και οργανώνουμε τον **Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων** με σκοπό την **χάραξη και η άσκηση συνολικής, συνεκτικής και συγκροτημένης πολιτικής στον τομέα του ελέγχου ποιότητας και την προστασία της υγείας,** της ασφάλειας και των συμφερόντων του καταναλωτών. Ο ΕΦΕΤ, συγκεντρώνει τις κατεσπαρμένες σήμερα σε διάφορες υπηρεσίες αρμοδιότητες, δραστηριοποιείται σε ένα πεδίο πολύ σημαντικό για την ποιότητα ζωής των πολιτών: τον καθορισμό των προδιαγραφών ποιότητας των τροφίμων, την άσκηση των ελέγχων και επιβολή κυρώσεων. Οι πολίτες-καταναλωτές θα γνωρίζουν ποιος είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια των τροφίμων και θα συμμετέχουν μέσω των εκπροσώπων τους στη διοίκηση του φορέα αυτού.

5 Προστασία των δικαιωμάτων

Διαφάνεια

Αγώνας κατά της διαφθοράς

Εκτός από τις θεσμικές και οργανωτικές προϋποθέσεις για την άσκηση των δικαιωμάτων η πολιτική μας τα επόμενα χρόνια επικεντρώνεται στην **ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους αλλά και στη βελτίωση του συστήματος της δικαστικής προστασίας** των δικαιωμάτων αυτών. **Οι χάρτες για τα δικαιώματα της καθημερινής ζωής,** στον πολιτισμό, την ποιότητα ζωής δεν είναι διαφημιστικά φυλλάδια. Δεσμεύουν αυτούς που τους συντάσσουν, γίνονται **ασπίδες προστασίας και εργαλεία συμμετοχής του πολίτη.**

Εμμένουμε και εντείνουμε την προσπάθειά μας για την επίτευξη της **διαφάνειας στην άσκηση της πολιτικής και τη διοικητική δράση.** Διευρύνουμε και διευκολύνουμε την πρόσβαση του πολίτη στις πληροφορίες της διοίκησης ώστε να μπορεί να ελέγχει τους διοικούντες, να διαμορφώνει την άποψή του και να συμμετέχει ισότιμα στα κοινά. **Δημιουργούμε τις συνθήκες για την εξασφάλιση της διαφάνειας** όχι μόνο στις κρίσιμες περιοχές των δημόσιων έργων, των προμηθειών του Δημοσίου ή των ΜΜΕ αλλά σε **όλες τις πτυχές της καθημερινής διοικητικής και κρατικής λειτουργίας.** Η πολιτεία θα διευρύνει το ρόλο της δημόσιας σφαίρας με την έννοια της μεγαλύτερης διαφάνειας και εγγύτητας για τους πολίτες.

Με τις προτάσεις μας στην επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση ολοκληρώνουμε το σύστημα των εγγυήσεων της εξωτερικής και εσωτερικής ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης. Αλλά η Δικαιοσύνη δεν είναι μόνο μια "εξουσία", είναι κυρίως μια "υπηρεσία", προς τον πολίτη. Γι' αυτό αναπτύξαμε και συνεχίζουμε μια δραστήρια πολιτική υλικοτεχνικών υποδομών και μηχανοργάνωσης των Δικαστηρίων, ώστε το **"δικαίωμα στη δικαιοσύνη"** να πραγματώνεται σε ένα σύγχρονο και αξιοπρεπές περιβάλλον.

Η **διαφάνεια** και ο δημοκρατικός έλεγχος είναι μία από τις κρισιμότερες εγγυήσεις **κατά της διαφθοράς.** Αντιστεκόμαστε στη - συντηρητική, μίζερη και επικίνδυνη - αντίληψη ότι το "λάδωμα" είναι "εγγενής παθολογία της ελληνικής κοινωνίας", "συμπλήρωμα στο εισόδημα" ή "τρόπος να κάνεις τη δουλειά σου". Είναι **παράνομη αλλά και αντικοινωνική συμπεριφορά.** Έχει κόστος, οικονομικό και κοινωνικό. **Παραβιάζει την αρχή της ισότητας,** καταδικάζει τους αδύναμους σε μόνιμη αδυναμία να προβάλλουν και να διεκδικήσουν αυτά που δικαιούνται και λειτουργεί ως τροχοπέδη σε κάθε προσπάθεια εκσυγχρονισμού, εξορθολογισμού και αποτελεσματικότητας της διοικητικής λειτουργίας. **Ο αγώνας κατά της διαφθοράς είναι μείζων άξονας της πολιτικής μας.**
Στον αγώνα αυτό είναι απαραίτητη η ενεργή συμμετοχή των πολιτών, η σαφής αντίθεση και αντίστασή τους απέναντι σε αυτά τα φαινόμενα.

Πρόσθετες εγγυήσεις διαφάνειας

Με το νόμο 2741/1999 θεσπίστηκε:

- Ο υποχρεωτικός προληπτικός έλεγχος από το ***Ελεγκτικό Συνέδριο*** όλων των συμβάσεων ***Κρατικών Προμηθειών*** και ανάθεσης υπηρεσιών ύψους άνω των 500 εκ. δρχ. καθώς και όλων των συμβάσεων ***Δημοσίων Έργων*** ύψους άνω του 1 δισ δρχ.

Με το νόμο 2741/1999 θεσπίστηκε:

- Ο υποχρεωτικός ***έλεγχος των προδιαγραφών*** όλων των Κρατικών Προμηθειών ώστε αυτές να είναι διατυπωμένες με την αναγκαία γενικότητα για να μην περιορίζεται ο ανταγωνισμός.

Με το νόμο 2741/1999 θεσπίστηκε:

- Η υποχρέωση συγκεντρωτικής ***δημοσίευση όλων των προκηρύξεων*** για Κρατικές Προμήθειες και δημόσια έργα σε ειδικό τεύχος της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Με το νόμο 2741/1999 θεσπίστηκε:

- Η αντικατάσταση των εκπροσώπων των κομμάτων στις Επιτροπές Προμηθειών μεγάλης οικονομικής και τεχνολογικής αξίας - εάν αυτοί αποχωρήσουν ή αρνηθούν να μετάσχουν για οποιονδήποτε λόγο - από ανώτατους δικαστές, μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

6

Τα δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν εργαλεία απελευθέρωσης των ανθρώπινων δυνατοτήτων. Τα "νέα μέσα" δεν σημαίνουν απλώς περισσότερα ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια. Σημαίνουν την - δυνάμει - **απεριόριστη πρόσβαση στη γνώση και στην παγκόσμια, την χωρίς σύνορα ανταλλαγή της πληροφορίας και των ιδεών.** Οι νέοι δρόμοι της πρόσβασης και διάδοσης της πληροφορίας είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την ανάπτυξη αλλά και την κοινωνία των πολιτών. Η κοινωνία της πληροφορίας δεν είναι απλά ένα τεχνολογικό ή οικονομικό φαινόμενο. Είναι νέα μορφή οργάνωσης της κοινωνίας και της ζωής.

Οι πολίτες πρέπει να είναι **υποκείμενα της διαδικασίας μετάβασης στην Κοινωνία της πληροφορίας** και **όχι αντικείμενα ή θεατές της ή απλοί καταναλωτές των εφαρμογών και των προϊόντων της.** Η Κοινωνία της πληροφορίας δεν πρέπει να οδηγήσει σε ανισότητες και αναλφαβητισμούς σε διάκριση των πολιτών σε έχοντες πρόσβαση και γνώση και σε πληροφοριακά πληβείους. Η αρχή της ισότητας και το δικαίωμα στη συμμετοχή αποκτά στην Κοινωνία της Πληροφορίας μιας νέα διάσταση. Προσβλέπουμε και εργαζόμαστε για την **αξιοποίηση των δυνατοτήτων της κοινωνίας της πληροφορίας** ώστε να εξασφαλίσουμε την **ισότητα των ευκαιριών.**

Η πολιτεία εγγυάται και οργανώνει το δικαίωμα της πρόσβασης στα μέσα της επικοινωνίας και στη γνώση της χρήσης τους ("καθολική υπηρεσία"), το δικαίωμα του καθενός να έχει πρόσβαση στην τεχνολογία, στα νέα μέσα, στο δίκτυο. Ένα πρώτο βήμα αποτελεί η **διεύρυνση της επιμόρφωσης και της εξοικείωσης των πολιτών με τη γνώση, την κατανόηση και τη χρήση των νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών επικοινωνίας και πληροφόρησης.** Η αρχή γίνεται από το σχολείο: στόχος μας είναι **μέχρι το τέλος του 2000 κάθε σχολείο να διαθέτει την απαραίτητα υποδομή και να συνδεθεί με το Διαδίκτυο.** Το ΠΑΣΟΚ διασφαλίζει το **δικαίωμα στην επικοινωνιακή συμμετοχή,** ως θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα του ανθρώπου.

Αξιοποιούμε τις δυνατότητες της Κοινωνίας της Πληροφορίας **για να επανορθώσουμε ανισότητες,** να διευρύνουμε και να ενισχύσουμε την πληροφόρηση και την ισότιμη **συμμετοχή στην (πραγματική και "εικονική") ζωή ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού** όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες, για τα οποία προβλέπουμε ειδικές διευκολύνσεις για την πρόσβαση στη σχετική τεχνολογία, αλλά και πολιτών από απομακρυσμένες περιοχές της χώρας μας. **Αξιοποιούμε τα νέα μέσα για να εκμηδενίσουμε αποστάσεις,** γεωγραφικές και αναπτυξιακές.

Τα δικαιώματα που ισχύουν στον off-line, στον πραγματικό κόσμο, θα διαφυλάσσονται και στην on-line, την

εικονική πραγματικότητα. Η **ύπαρξη εγγυήσεων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής** και των δικαιωμάτων των πολιτών αφορούν τον δημοκρατικό χαρακτήρα της μεταβιομηχανικής εποχής. Μετά την ψήφιση του νόμου 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και την λειτουργία της ανεξάρτητης Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων το ΠΑΣΟΚ αποσκοπεί στην πύκνωση του πλέγματος προστασίας με την **εισαγωγή νέων ειδικών κανόνων** π.χ. για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και αξιοπρέπειας έναντι των ΜΜΕ, την προστασία της ιδιωτικότητας των καταναλωτών στο πλαίσιο της διαφήμισης και του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι νέες τεχνολογίες και δυνατότητες **μπορούν να διευρύνουν τις δυνατότητες και τις επιλογές** αλλά δεν θα συρρικνώσουν τα δικαιώματα και τη θέση των ατόμων. στις άμεσες προτεραιότητές μας εντάσσεται **η κατοχύρωση των δικαιωμάτων των τηλεργαζομένων**

7 Δικαιώματα για όλους

Το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και εν τέλει η **ποιότητα της δημοκρατίας** κρίνεται με κριτήριο τη **διασφάλιση των δικαιωμάτων για όλους.** Η ιδέα και η προοπτική μιας χώρας που επιδιώκει τη διεύρυνση και την εμβάθυνση της δημοκρατίας, την ισόρροπη κοινωνική ανάπτυξη δεν μπορεί να συνυπάρξει με τον αποκλεισμό κοινωνικών ομάδων από την απόλαυση θεμελιωδών δικαιωμάτων και ευχερειών.
Ο **σεβασμός της διαφοράς,** η αναγνώριση του δικαιώματος στη διαφορά, η ανοχή των διαφορετικών μορφών ζωής, στο βαθμό βέβαια που εντάσσονται στο πλαίσιο της συνταγματικής τάξης, είναι γνώρισμα του σύγχρονου κράτους δικαίου.
Οι **αρχές που διέπουν την πολιτική** μας είναι: **η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και το εθνικό συμφέρον, το κράτος δικαίου, η διασφάλιση των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών, ο σεβασμός του διεθνούς δικαίου και των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας, οι αρχές του ανθρωπισμού, η σαφής αντίθεσή μας σε ρατσιστικές αντιλήψεις και νοοτροπίες.**

Η **ενίσχυση της ανεκτικότητας,** ο σεβασμός των μειονοτήτων, η ενίσχυση των δικαιωμάτων τους και των προϋποθέσεων της άσκησής τους είναι βασικοί άξονες της πολιτικής μας. **Εκσυγχρονίζουμε την πολιτική μας για την ιθαγένεια,** καθιερώνοντας ως βασικό κριτήριο για την απόκτησή της την πραγματική διάθεση και την αποδεδειγμένη ικανότητα του υποψηφίου για ένταξη στην ελληνική κοινωνία.
Η εθνική μας συνείδηση και περηφάνια δεν βασίζεται σε μία αντίληψη απομονωμένης και ξενόφοβης προσέγγισης αλλά στη **βεβαιότητα που τρέφουμε για τη δημοκρατία και τον πολιτισμό μας.**

8 Μεταναστευτική πολιτική

Το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα των τελευταίων χρόνων έθεσε την ελληνική πολιτεία μπροστά σε νέα δεδομένα και προβλήματα. Η εκ των πραγμάτων μετατροπή της χώρας μας σε χώρα υποδοχής μεταναστών έθεσε νέα ζητήματα για την κοινωνία και την πολιτεία. Η ελληνική κοινωνία σε γενικές γραμμές απορρόφησε τις εντάσεις και αποδέχτηκε τους ξένους χωρίς ιδιαίτερες ρήξεις και χωρίς να αναπτύξει ρατσιστικές νοοτροπίες και πρακτικές που παρατηρήθηκαν σε άλλες χώρες. Η ένταση του μεταναστευτικού φαινομένου καθιστά αναγκαία την **διαμόρφωση μιας συνεκτικής μεταναστευτικής πολιτικής σε μακροπρόθεσμη βάση.**

Άξονες και στόχοι της πολιτικής αυτής είναι :

1. **Ο έλεγχος του μεταναστευτικού ρεύματος** που συνίσταται στην αποτροπή της εισόδου παράνομων μεταναστών, σε πολιτικές αποθάρρυνσης της μετανάστευσης με τη δημιουργία κινήτρων παραμονής στις χώρες προέλευσης και τέλος στη διατήρηση του προσωρινού χαρακτήρα της μετανάστευσης.

2. **Η δημιουργία προϋποθέσεων νόμιμης παραμονής, εργασίας και κοινωνικής ένταξης.** Θα καταπολεμήσουμε την παράνομη απασχόληση αλλά θα αποτρέψουμε ταυτόχρονα την εκμετάλλευση της εργασίας των αλλοδαπών. Καθιερώνουμε και διευρύνουμε τα δικαιώματα αλλά και προσδιορίζουμε τις υποχρεώσεις των νόμιμων μεταναστών, ώστε να καταστεί δυνατή η ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

Η ελληνική κοινωνία πρέπει να είναι **μια κοινωνία όλων, μια κοινωνία για όλους.** Θα βοηθήσουμε αυτούς που ζουν και εργάζονται νόμιμα εδώ να συνεισφέρουν και να συμμετέχουν στην ανάπτυξη της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.